

Drs. W.P. Davidse
Ir. J.G.P. Smit

VERKENNING VAN DE OESTERMARKT

Interne Nota 302

Niet voor publikatie - Nadruk verboden

Landbouw-Economisch Instituut
Afdeling Visserij en Bosbouw

INHOUD

Blz.

WOORD VOORAF

1.	DE OESTERMARKT IN HET VERLEDEN	7
1.1	De situatie vóór 1963	7
1.2	De ontwikkeling in de periode 1963-1983	9
2.	DE HUIDIGE OESTERMARKT	12
2.1	De marktomvang	12
2.2	De marktvorm	13
2.3	Marktordening	14
2.4	Prijsvorming	14
2.5	Afzetmarkten	15
2.6	De Belgische markt	16
2.7	De afzet in Nederland, Duitsland en Zwitserland	19
2.8	De export naar Frankrijk	21
2.9	De export naar overige landen	22
2.10	De totale potentiële marktomvang	23
3.	PROJEKTIES MET BETREKKING TOT HET TE REALISEREN AFZETVOLUME EN DE TE VERWACHTEN PRIJZEN	24
3.1	Ondergrens	24
3.2	Bovengrens	24
3.3	De berekende samenhang tussen het produktievolume en de prijs van consumptie-oesters	26
3.4	Algemene uitgangspunten bij de berekende opties	28
3.5	Optie 1: beperkte marktomvang	30
3.6	Optie 2: maximale marktomvang	31
3.7	Optie 3: gefaseerde markuitbreiding	32
3.8	Opmerkingen bij de berekende marktresultaten	33

BIJLAGEN

1.	Oesterbesluit 1960	37
2.	Aanvoer van platte en kromme oesters	38
3.	Invoer van oesters naar Nederland	39
4.	Uitvoer van oesters uit Nederland	40
5.	Uitvoer van platte en kromme oesters uit Frankrijk	41
6.	Samenhang tussen aanvoer en prijsniveau van platte oesters	42
7.	Prijsverloop van platte oesters in Nederland	46
8.	Prijsverloop van oesters in Frankrijk	47
9.	Exportprijzen voor het seizoen 1984/1985 te Yerseke	48
10.	Aanvoer en prijzen van oesters te Rungis	49
11.	Consumentenprijzen voor oesters	50

WOORD VOORAF

Dit onderzoek naar de toekomstige afzetmogelijkheden voor Zeeuwse, platte oesters is verricht op verzoek van het Ministerie van Landbouw en Visserij. De bedoeling van het onderzoek is onzekerheden met betrekking tot de toekomstige oestermarkt te verminderen. Hiertoe is in hoofdstuk 3 een indicatie gegeven van het te verwachten marktresultaat bij drie denkbare beleidsopties (marktstrategieën).

Het onderzoek is gebaseerd op:

- Statistieken betreffende de aanvoer, opbrengst, invoer en uitvoer van oesters, zowel nationaal als internationaal. Deze gegevens konden worden aangevuld met schriftelijke informatie van Nederlandse ambassades (landbouwattachés) in Frankrijk en Groot-Brittannië;
- Informaties omtrent de oestermarkt vanuit het bedrijfsleven in Nederland;
- Indrukken over de produktie en afzet van oesters in het buitenland. Informanten waren hierbij groothandelaars in België en Frankrijk (Rungis) en (vis)inkopers van Belgische grootwinkelbedrijven.

De werkwijze en de resultaten van het onderzoek zijn besproken met een begeleidingscommissie bestaande uit:

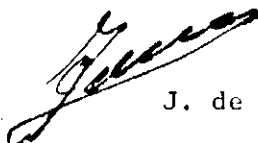
- Drs. R. Rijnveld, LEI (voorzitter);
- C.J. Cornelisse, Vervoex;
- ir. J.G. Gooden, Vervoex;
- M. Scheele, Ostrea;
- K. Sinke, de Zeeuwse Oester;
- F. Stekete, de Zeeuwse Oester;
- P.K.M. Verwijs, Vervoex;
- C.P. van IJsseldijk, Ostrea;
- A.L. Doornweerd, Ministerie van Landbouw en Visserij

Er is vermeden conclusies te trekken uit het onderzoek; de auteurs veronderstellen dat de resultaten hiertoe voldoende houvast bieden voor de gebruikers.

De verantwoordelijkheid van het onderzoek ligt uiteraard bij het Landbouw-Economisch Instituut.

Het onderzoek is uitgevoerd door drs. W.P. Davidse en ir. J.G.P. Smit van de afd. Visserij en Bosbouw van het LEI.

De directeur

J. de Veer

Den Haag, december 1984

1. DE OESTERMARKT IN HET VERLEDEN

1.1 De situatie vóór 1963

1.1.1 Marktomvang

Vóór 1963, het jaar van de "oesterramp", werden jaarlijks gemiddeld 27 miljoen Zeeuwse oesters gekweekt en verhandeld. Blijkens tabel 1.1 waren 1960 en 1961 de topjaren met een produktie van ongeveer 32 miljoen stuks. De scherpe teruggang in 1963 is in deze tabel nog geflatteerd weergegeven omdat de oesters in dat jaar voor het grootste gedeelte uit importen afkomstig waren.

Tabel 1.1. De aanvoer van consumptieoesters t/m 1963

	1955	1957	1960	1961	1962	1963
In mln. stuks	21,0	21,5	32,1	31,5	28,8	7,1
Gewicht (ton)	1591	1935	2718	2608	2235	496

Bron: CBS; Jaarcijfers, Directie van de Visserijen.

De omvang van de totale West-Europese markt voor platte oesters kan ongeveer worden afgeleid uit het gezamenlijke aanvoercijfer voor Nederland, Frankrijk, Engeland en Ierland; in de periode 1955-1963 bedroeg deze aanvoer gemiddeld 11.500 ton (ca 135 mln oesters) per jaar. Het Nederlandse marktaandeel bedroeg derhalve 20 tot 25 procent.

De aanvoer van kromme oesters bedroeg in dezelfde landen en dezelfde periode gemiddeld 40.000 ton.

1.1.2 Marktvorm 1)

Vóór 1963 werd de Zeeuwse oestercultuur door ongeveer 180 bedrijven uitgeoefend. Een klein gedeelte van deze bedrijven (± 15) hield zich behalve met de kweek bovendien bezig met het verhandelen van de aangevoerde oesters. De bedrijfstak kende een grootaantal kleine bedrijven die zorgden voor de levering van oesterbroed (de zgn. pannenboeren), dan wel voor de produktie van zaaioesters.

- 1) Met marktvorm wordt in dit verband het aantal betrokken handelaren en kwekers bedoeld en de mate waarin deze hun belangen met elkaar in overeenstemming brengen.

1.1.3 Marktordening

In de periode vóór 1963 was de markt vrij sterk geordend. Vóór de aanvang van het seizoen in september, werden de verschillende soorten, gewichten en zogenaamde walprijzen vastgesteld bij uitvoeringsbesluit van het Produktschap voor Vis en Visprodukten. Daarbij werden de oesters op grond van het gewicht ingedeeld in 5 categorieën volgens het nullensysteem 1). Voor elke categorie werd de walprijs per 1000 stuks vastgesteld.

Voorts bestond de mogelijkheid op vrijwillige basis oesters in te leveren. Hiertoe was een aankoopfonds ingesteld dat werd gefinancierd uit een heffing op de uitgevoerde oesters. Overigens heeft deze regeling slechts gedurende enkele jaren gefunctioneerd.

In produktschapsverband werd destijds ook aandacht geschonken aan gezamenlijke reclame. Zo werd regelmatig geadverteerd in binnen- en buitenlandse bladen en werden oesters gepresenteerd op beurzen (o.a. de Anuga in West-Duitsland).

1.1.4 Afzetmarkten

Ook vóór 1963 werden de meeste oesters naar België verzonden (tabel 1.2). Opmerkelijk is de toename van de uitvoer naar Frankrijk van praktisch nihil in 1955 tot een gemiddelde van bijna 700 ton in het begin van de zestiger jaren. In het algemeen werd de export van visprodukten aan het eind van de vijftiger jaren belangrijk gestimuleerd door de afbraak van douanetarieven na de totstandkoming van de EEG. Als exportlanden moeten ook nog gencemd worden Groot-Brittannië en Zwitserland met hoeveelheden van globaal 125 en 40 ton.

Tabel 1.2 De afzet van Zeeuwse oesters

	1955	1960	1961	1962	1963
Totale afzet (ton)	1596	2777	2748	2276	698
Opbrengst (mln.gld)	3,8	5,6	6,1	5,7	2,4
Bestemming: (ton)					
Nederland	93	111	100	82	20
België	1352	1524	1318	1274	441
Frankrijk	0,3	688	828	544	82
West-Duitsland	54	177	181	167	10

Bron: CBS; Jaarcijfers, Directie van de Visserijen; Produktschap voor Vis en Visprodukten.

De belangrijkste verkooppunten waren in deze periode de viswinkels en de horeca. Volgens kenners van de Belgische markt is

1) Verordening tot regeling van het oesterbedrijf 1960. (Zie bijlage 1.)

na 1963 vooral de distributie door de visdetailhandel en in middenklasse-restaurants sterk teruggelopen.

In het belangrijkste exportland België werden in deze periode nagenoeg geen kromme oesters verhandeld.

1.1.5 Prijsvorming

Gerekend naar de huidige geldwaarde bedroeg de exportprijs in de periode '55-'63 gemidd. f 8,40 per kg (hetgeen overeenkomt met 63 cent per 3 nul). De nominale exportprijs bedroeg in 1955 f 2,38 per kg (18 cent per 3 nul). Na een terugval in 1956 steeg de exportprijs regelmatig tot een niveau van 2,50 per kg (19 cent per 3 nul) in 1962.

1.2 De ontwikkeling in de periode 1963-1983

De betrekkelijk regelmatige expansie van de oestercultuur en handel werd in 1963 abrupt afgebroken. Tijdens de strenge winter van 1962/1963 ging 99 procent van het oesterbestand op de percelen verloren. Veel kwekers besloten toen hun bedrijf te staken. Met de voortgang van de Deltawerken in het vooruitzicht zagen zij geen mogelijkheid meer hun bedrijf opnieuw tot ontwikkeling te brengen. Hierbij speelde ook een rol dat in maart 1963 besloten was door de Ministeries van Verkeer en Waterstaat en Landbouw en Visserij dat de aanleg van een oesterkweekbassin in het Grevelingenbekken niet door zou gaan. Een beperkt aantal bedrijven hield de export gaande door import van zaai- en consumptieoesters uit het buitenland (m.n. Frankrijk).

1.2.1 Marktomvang

De importen zorgden voor enig herstel in de bedrijfstak. De afzet steeg regelmatig en bereikte in 1975 en 1976 een niveau dat op de helft lag van de produktie in de topjaren 1960 en 1961. Tot 1982 bleef de handel in belangrijke mate afhankelijk van importen; de laatste jaren (na de bonamia-besmetting in 1979-1980) meest uit Ierland en Engeland.

Tabel 1.3 De aanvoer van consumptieoesters

	1965	1970	1975	1980	1982	1983
In mln. stuks	10,6	11,6	19,7	10,3	8,2	9,2
Gewicht (1000 ton)	716	824	1381	685	561	681

Bron: Jaarcijfers, Directie van de Visserijen.

1.2.2 Marktvorm

De 10 bedrijven die tussen 1963 en 1983 waren betrokken bij de oesterhandel hebben zich georganiseerd in één vereniging. In de loop van de jaren is men erin geslaagd de belangen zodanig te coördineren, dat een weloverwogen afzetbeleid kon worden gevoerd.

1.2.3 Marktordening en prijsvorming

De publiekrechtelijke marktordening is na 1963 niet voortgezet. Wel kon na verloop van tijd onder meer door het beperkte aantal, in één vereniging georganiseerde bedrijven een eenvoudige privaatrechterlijke regeling worden opgebouwd. De regeling is gebaseerd op de handhaving van een uniform nullensysteem met bijbehorende richtprijzen per sortering (zie bijlage 9). In de praktijk worden kortingen gegeven afhankelijk van de marktsituatie. Zo blijkt dat in de periode 1973-1983 de geregistreeerde exportprijs gemiddeld f 2,70 per kg (11 procent) lager was dan de aanvoerprijs.

1.2.4 Afzetmarkten

Evenals de aanvoer steeg de export na 1963 regelmatig en bereikte in 1975 een maximum dat neerkomt op bijna 60 procent van de uitvoer in de topjaren. Opmerkelijk is dat de uitvoer naar België weer het oude niveau van voor 1963 bereikte. De uitvoer naar Frankrijk herstelde zich niet en schommelde doorgaans rond de 100 ton.

Tabel 1.4 De afzet van oesters uit Zeeland na 1963

	1965	1975	1980	1982	1983
Totale afzet (ton)	890	1596	696	645	856
Opbrengst (mln.gld)	4,6	12,6	10,2	10,6	11,9
Bestemming: (ton)					
Nederland	33	62	42	34	40 ¹⁾
België	463	1156	548	447	520
Frankrijk	159	118	34	68	113
West-Duitsland	104	141	57	77	97

1) Raming

Bron: CBS; Jaarcijfers, Directie van de Visserijen

1.2.5 Prijsvorming

Als gevolg van het beperkte aanbod (en mogelijk de gewijzigde marktvorm en marktordening) zijn de aanvoer- en de exportprijzen na 1963 steeds beduidend hoger geweest dan in de periode daarvoor. De gemiddelde uitvoerprijs bedroeg in de periode

1973-1983 f 16,02 per kg (120 cent per 3 nul) gerekend naar de geldwaarde in 1984. Hierbij was aanvankelijk sprake van een stijging tot ongeveer f 18,- per kg in 1981 waarna de prijs in 1983 weer werd verlaagd tot f 14,30 per kg. Ondanks de deregulering werd een strakkere prijsbeheersing doorgevoerd hetgeen vermoedelijk mogelijk was door de betrekkelijk gesloten marktvorm. Dit blijkt onder meer uit de marge tussen richtprijs en exportprijs die gemiddeld 15 procent bedraagt in de periode 1955-1983 en 11 procent in de periode 1973-1983.

2. DE HUIDIGE OESTERMARKT

2.1 De marktomvang

De recente omvang van de Nederlandse oesterproduktie en export is laag in vergelijking met voorgaande periodes. In 1983 werden 9,2 miljoen consumptieoesters uitgevoerd; dit is één derde van het gebruikelijke volume vóór 1963 en is bovendien slechts de helft van de marktomvang in 1975 en 1976.

Op Europees niveau is het aanbod van platte consumptie-oesters momenteel extreem laag als gevolg van problemen bij de produktie. Het totale aanbod in Nederland, Frankrijk, Engeland en Ierland te zamen zal dit seizoen hooguit 1600 ton (19 mln. oesters) bedragen. Het Nederlandse marktaandeel (vrijwel de gehele produktie langs de continentale kust) is daarmee ruim 50 procent.

2.1.1 Frankrijk

De situatie waarin de Franse oesterteelt verkeert kan desastreus worden genoemd. Het optreden van ziektes (marteillia sinds 1968 en de bonamia sinds 1979) is de belangrijkste oorzaak van de terugval van een maximum niveau van 29.000 ton (400 mln. oesters) tot 13.000 tussen 1963 en 1974 en het nog verdergaande produktieverlies na 1980. Momenteel is de Franse produktie nihil, afgezien van geringe hoeveelheden oesters van zeer klein kaliber die op de markt worden gebracht. Het gaat om kleine hoeveelheden die na het tweede levensjaar, rond de jaarwisseling hier en daar worden verkocht. Er lijkt nog wel een redelijk aanbod van Franse platte "belons" te zijn doch deze zijn voor het grootste deel van elders afkomstig. Door deze omstandigheden is de Franse produktie een zeer relevant maar onvoorspelbaar element geworden van de toekomstige oestermarkt. Op verschillende plaatsen langs de Franse kust worden experimenten uitgevoerd (o.a. met oesters uit de Middellandse Zee en in zeer diep water) om de produktie te doen herstellen, echter tot nu toe zonder veel succes. De lange Franse kustlijn en juist deze experimenten verhinderen wellicht een herstel op korte termijn. Ook de reeds veel eerder uitgebroken marteillia heeft men in Frankrijk nooit onder controle kunnen krijgen. Ondanks de weinig belovende vooruitzichten is er in hoofdstuk 3 vanuit gegaan dat de Franse produktie zich zal herstellen tot een niveau van 10.000 ton, het gemiddelde tussen 1955 en 1983.

2.1.2 Engeland

In Engeland ondervindt de produktie eveneens veel moeilijkheden als gevolg van de bonamia-ziekte. Alleen uit het gebied bij Colchester komen oesters op de markt (o.a. via België). Bij

langetermijnberekeningen is gerekend met herstel tot het gemiddelde van de periode 1973-1983 dat 550 ton bedraagt (7 mln. oesters).

2.1.3 Ierland

Dit land wordt door sommige deskundigende slapende reus genoemd als produktieland van platte oesters. Er zijn twee oorzaken die snelle produktieuitbreiding verhinderen. Op de eerste plaats zijn dit de exclusieve rechten die lokale vissers hebben met betrekking tot de kustgebieden. De toewijzing van percelen voor oesterkwekerij aan geïnteresseerden van elders wordt hierdoor verhinderd. De tweede oorzaak is dat de kwaliteit van het management (behalve bij één bedrijf) tot dusverre niet toereikend is geweest voor een regelmatige produktie en afzet naar het continent. Sinds enkele jaren is er een goede bootverbinding tussen Rosslare en Le Havre die vooral voor de afzet van halfwasoesters naar Frankrijk van belang is. Een bezwaar voor de handel is dat in vrije gebieden de oestervisserij pas na 15 oktober open wordt gesteld. Bij de berekeningen in hoofdstuk 3 is gerekend met verdere groei van de produktie in het tempo dat in de periode 1973-1983 gebruikelijk was.

2.1.4 Overige produktielanden

In de overige produktielanden kan de komende periode geen produktieuitbreiding van enige betekenis worden verwacht. In Denemarken zijn de vooruitzichten niet gunstig als gevolg van de slechte waterkwaliteit in de Limfjord. Platte oesters uit Middellandse Zee-landen (o.a. Griekenland) die o.a. in België op de markt zijn gebracht bleken van zeer matige kwaliteit te zijn.

2.1.5 Produktie van kromme oesters

De produktie van kromme oesters lag de afgelopen 10 jaren gemiddeld op een niveau van 85.000 ton (bijna uitsluitend in Frankrijk). De produktie neemt nog steeds toe mede als gevolg van de malaise bij de platte oesters. De Japanse oester, die in Nederland aanvankelijk als "onkruid" werd beschouwd, vindt momenteel afzet op nog zeer kleine schaal.

2.2 Marktvorm

Het aantal oesterbedrijven is in enkele jaren uitgebreid van 10 naar 18. De betrekkelijk gesloten marktvorm is hierdoor echter nauwelijks gewijzigd.

Indien meer bedrijven zullen worden toegelaten en zich mogelijk een wat andere marktform zal ontwikkelen met grotere variatie in kostprijs (vooral tussen gemengde en gespecialiseerde oesterbedrijven) kan dit een doorslaggevend element worden van de prijsvorming. Zowel de produktie- als de distributiekosten lopen sterk uiteen naar gelang een bedrijf al dan niet reeds beschikt over een vaartuig, een pakhuis en een distributienet voor schelpdieren (mosselen). Met het oog op een zuivere prijsstelling kan het van belang zijn dat in alle betrokken bedrijven de oesteractiviteiten een volwaardig bedrijfsonderdeel zijn.

2.3 Marktordening

De privaatrechterlijke marktordening met nullensysteem en richtprijzen is uitgebreid met een eveneens privaatrechterlijk georganiseerde oesterveiling. Deze veiling werd noodzakelijk geacht in verband met de verdeling van de oesters in de Grevelingen. De 8 nieuwe bedrijven nemen overigens uitsluitend deel aan de veiling van de helft van de oesters uit de 'vrije gebieden' waarin zij ook medelen; in het seizoen 1984 bereiken deze nieuwe bedrijven hiermee een produktieaandeel van maximaal 7 procent.

2.4 Prijsvorming

In oktober 1984 werden voor platte oesters op verschillende niveaus in de markt de in tabel 2.1 vermelde prijzen betaald.

Tabel 2.1 Oesterprijzen in oktober 1984

Bruto-veilingprijs Yerseke:	80-95 ct/stuk
Richtprijs Yerseke	: f 15,- per kg (f 1,15 voor een 3 nul)
Inkoopprijs groothandel -	
België	: f 14,15 per kg (f 1,06 per 3 nul)
Af-detailhandel (ex.BTW, Macro-België)	: f 14,65 per kg (f 1,10 per 3 nul)
Af-detailhandel (G.B.-België):	f 25,- per kg (f 1,82 per 3 nul)
Griekse oesters, Franco-België	: f 9,50 per kg
Richtprijs voor verkoop af-Rungis	: f 17,50 per kg (f 1,31 per 3 nul) 1)
$\frac{1}{2}$ dozijn platte oesters in een Nederlands restaurant :	30 - 36 gld.

1) Geldt zowel voor Zeeuwse platte als voor de "belons" uit Frankrijk.

In bijlage 6 zijn enkele resultaten vermeld van een regressie-analyse. Daaruit blijkt dat veranderingen in aanvoer- en exportprijzen voor 90 procent kunnen worden teruggevoerd op de resultaten van de produktie in binnen- en buitenland. De gemiddelde prijsflexibiliteit ten opzichte van het aanbod bedraagt -0,24 hetgeen vrij laag is in vergelijking met bijvoorbeeld mosselen (ca. -1,0). Het betekent dat de oesterprijzen relatief stabiel zijn, binnen zekere grenzen, ondanks een zeer onregelmatig produktie- en marktvolume.

2.5 Afzetmarkten

Tabel 2.2 bevat een overzicht van de afzet van platte oesters per deelmarkt zoals die blijkt uit de uitvoerstatistieken. Ter vergelijking is eveneens een raming door een vertegenwoordiger van het bedrijfsleven opgenomen.

Tabel 2.2 De bestemming van de platte Zeeuwse oesters

	Volgens de CBS-uitvoer- cijfers (1983) gewicht (ton) 1)		Volgens de handel
		%	%
Nederland	-	(7)	7
België	520	62	60
Duitsland	97	12	15
Frankrijk	113	14	15
Zwitserland	11	1	+
Overige	34	4	+

1) Inclusief kromme oesters.

In alle drie de deelmarkten die zijn bezocht is zonder twijfel een groot tekort aan platte oesters van goede kwaliteit. Op diverse plaatsen zijn en worden pogingen ondernomen platte oesters van elders te importeren, zonder dat dit tot succes heeft geleid. Uiteraard speelt hierbij ook een rol dat de marktprijs hoger is dan hetgeen men uiterlijk wenst of kan betalen. De produktie en afzet van kromme oesters neemt wel steeds toe.

Verschillende buitenlandse handelaren en inkopers hadden uiteraard bezwaar tegen het hoge prijsniveau van de platte oester gedurende de recente seizoenen. Dit was echter niet bij allen het geval. Vertegenwoordigers van horecabedrijven en de handel in comestibles kunnen werken met deze hoge prijzen omdat hun afnemers daaraan gewend zijn. Het is niet onwaarschijnlijk dat de prijs voor oesters in deze categorie-restaurants ongewijzigd zeer hoog zal blijven ook met een lagere inkoopprijs. Een aanzienlijke volumegroei is in deze deelmarkt niet waarschijnlijk.

In de op het ogenblik belangrijkste deelmarkten is de oester op de eerste plaats een "eindejaarsartikel" en buiten dit seizoen een impulsaankoop van een beperkte, vaste klantenkring. In 1983 werd 40 procent van de jaar omzet in december geëxporteerd (in 1960 27 procent; in 1975 31 procent).

2.6 De Belgische markt

2.6.1 Marktomvang

Naast de reeds genoemde 520 ton platte oesters uit Zeeland wordt in België een kleine hoeveelheid platte oesters uit Engeland, Ierland en Frankrijk ingevoerd. Bovendien worden in België nog ca. 400 ton kromme oesters gedistribueerd die nagevoeg geheel afkomstig zijn uit Frankrijk.

Tabel 2.3 De omvang van de Belgische markt voor platte en voor kromme oesters (1983)

	Platte Zeeuwse	Platte overige	Kromme	Totaal oesters
Gewicht (ton)	660 x)	63	382	1105
Aantal stuks	7,8 mln.	0,9 mln	5,6 mln	14,3 mln

Bron: Belgische invoerstatistiek

x) inclusief kromme oesters

Uit tabel 2.3 kan worden afgeleid dat 40 procent van de oesters die in België worden verhandeld bestaat uit "creuses". De Belgische groothandel taxeerde dit percentage op 30.

Het Belgische BTW-tarief op oesters is in 1978 verhoogd van 5 naar 25 procent (nu 26 procent). Het effect hiervan is tot nu toe min of meer gecamoufleerd door de schaarste aan oesters die kort daarna is ontstaan.

De Belgische keuringskosten bestaan uit een vast bedrag per verzending (500 BF). Dit leidt tot concurrentie-vervalsing tussen de Nederlandse exporteurs. Bedrijven die naast oesters ook mosselen exporteren zijn hierdoor in het voordeel.

2.6.2 Distributie

In België worden momenteel oesters verkocht door respectievelijk restaurants, viswinkels en in warenhuizen. Volgens een ruwe schatting door Belgische groothandelaren zijn de marktaandeelen voor platte oesters als volgt: horeca 15%, viswinkels 30% en warenhuizen 55%. Het aandeel van de warenhuizen bevindt zich ook nu nog in een stijgende lijn.

De toelevering aan de verkooppunten gebeurt in toenemende mate direct vanuit Yerseke of vanuit Frankrijk (omdat de warenhuizen direct importeren). Restaurants en viswinkels worden nog hoofdzakelijk beleverd door de Belgische groothandel; ook bij deze bedrijven is een tendens tot verkorting van de handelslijnen merkbaar.

De Belgische groothandel die oesters distribueert bestaat uit ca. 70 bedrijven. Voor een deel zijn deze grossiers gespecialiseerd in oesters, kreeften en dergelijke ter bevoorrading van restaurants. Een 10 à 15 ondernemingen is gevestigd aan de vismarkt te Brussel. De meeste bedrijven verhandelen zowel platte als kromme oesters.

In de horeca en viswinkels is de verkoop nog slechts een fractie van wat ze voorheen geweest is. De doorsnee vishandel verkoopt door het jaar alleen nog "creuses" of helemaal geen oesters meer. Niet alleen het schaarse aanbod maar ook de prijskonkurrentie van de warenhuizen zijn hier debet aan. Het omzetverlies bij de horeca is mede het gevolg van de opheffing van een deel van de restaurants in de middenklasse. Zeer goed gaat de verkoop van oesters in eerste-klas restaurants in de grote steden. De oesteromzet in de Belgische horeca bestaat naar schatting voor 70 tot 80 procent uit platte oesters. Meest gevraagd zijn 2, 3 en 4 nullen en tijdens de jaarwisseling ook 5 en 6 nullen.

De afzet van oesters in warenhuizen is sedert 1970 gestimuleerd doordat sinds dat jaar de verkoop van visprodukten uitsluitend is toegestaan in een speciale afdeling. De interesse van de warenhuisondernemingen (G.B., Delhaize, Macro, Sarma, Louis Delhaize/Cora en Colquit) in de verkoop van visprodukten is hierdoor toegenomen. De grootste bedrijven (G.B. en Delhaize) beschikken gezamenlijk al over 200 verkooppunten waar, in elk geval tijdens het weekeinde, oesters worden verkocht.

Ruweg 50 procent van de in warenhuizen verkochte oesters bestaat uit platte oesters. De voorkeur gaat uit naar de 1, 2 en 3. In december wordt de 1 nul minder verkocht.

De warenhuizen verkopen geen losse oesters maar de hele vaatjes in zelfbediening. Dit is de reden dat er een ontwikkeling is naar kleinere vaatjes met 10, 25 of 50 oesters, afhankelijk van de tijd van het jaar.

2.6.3 Seizoenmatige afzet

Het grootste gedeelte van de naar België geëxporteerde oesters wordt verhandeld gedurende de tweede helft van december. Groothandelaren raamden het percentage op 60. Bij de grootwinkelbedrijven varieerde het van 60 tot 80 procent (het laatste percentage bij een onderneming die buiten het seizoen alleen tijdens de weekeinden oesters in verkoop heeft). Uit de uitvoercijfers (CBS) blijkt dat in 1983 48 procent van de jaaromzet in de maand december werd geëxporteerd. Gedurende de laatste

twee weken van het jaar worden bovendien wat duurdere oesters gekocht, d.w.z. meer 5 en 6 nullen en relatief meer platte oesters en minder "creuses".

2.6.4 De concurrentiepositie van de Zeeuwse oester

Het marktaandeel van ca. 90 procent bevestigt dat de concurrentiepositie van de Nederlandse exporteurs momenteel zeer sterk is.

Op de kwaliteit en presentatie van de Zeeuwse werd nergens afgedongen afgezien van enkele opmerkingen over de calibratie (te weinig 1, 2 en 4 nullen) en de aarzeling bij Nederlandse exporteurs over te gaan op kleinere vaatjes.

Een sterk punt is de distributie. Alle grootwinkelbedrijven en groothandelaren worden 1 tot 2 maal per dag beleverd. Het is niet onmogelijk dat naarmate de verkoop via de direct importerende grootwinkelbedrijven verder toeneemt de betekenis van de korte toevoerlijn vanuit Yerseke relatief geringer zal worden. Ook nu al hebben de inkoopcentrales directe handelscontacten met producenten en coöperaties aan de Franse kust in verband met inkoop van "creuses". De ervaringen die de grootwinkelbedrijven hebben met directe importen uit Ierland en Engeland zijn niet gunstig als gevolg van kwesties als een onjuiste verpakking (of geen verpakking) en het risico van te lange levertijden.

Een zwak punt ten opzichte van kromme oesters is het ontbreken van reclame-activiteiten, hetgeen overigens voor zichzelf spreekt in een situatie van schaarste. Het hoge marktaandeel van de warenhuizen biedt goede kansen voor verkoopbevorderende activiteiten. Het voorbeeld wordt gegeven door Franse coöperaties die met steun van (Sopexa) in 25 winkels van een warenhuisbedrijf de "creuses" hebben gepresenteerd (gratis oesters aangeboden door ingehuurde mensen uit Frankrijk).

2.6.5 De potentiële marktomvang

Desgevraagd waren alle groothandelaren van mening dat aanzienlijk meer platte oesters zouden kunnen worden afgezet indien de prijsniveaus zouden kunnen worden verlaagd in de orde van grootte van 30 procent. Sommige groothandelaren zijn van mening dat de "creuse" geheel zal verdwijnen indien voldoende platte oesters tegen concurrerende prijzen beschikbaar zouden zijn. Anderen zijn van mening dat de afzet van "creuses" ten dele een afzonderlijke markt vormt omdat de "creuses" veelal wordt gegratineerd of op andere wijze geprepareerd voor consumptie. Bij de berekeningen in hoofdstuk 3 is ervan uitgegaan dat de verkoop van kromme oesters maximaal tot een vierde van het niveau van de afgelopen 5 jaren kan worden teruggedrongen door substitutie met platte oesters.

Tabel 2.4 Gemiddelde omzet in kromme en platte oesters, 1979 - 1983

	Gewicht (ton)	Aantal (mln)
Platte oesters	971	11,7
Kromme oesters	511	7,6
Totaal	1.482	19,3
Indien substitutie 3/4 van "creuses" door platte:		
Platte oesters		17,3
(w.v. uit Nederland)		16,5)
Kromme oesters		1,9
Totaal		19,2

2.7 De afzet in Nederland, Duitsland en Zwitserland

2.7.1 Marktomvang

In de genoemde drie landen werden in 1983 ongeveer 2 miljoen platte oesters verkocht. In de Bondsrepubliek en in Zwitserland worden bovendien bijna 8 mln "creuses" ingevoerd. 1).

Tabel 2.5 Het volume van de oestermarkt in Nederland, Duitsland en Zwitserland

	Platte oesters		Creuses		Totaal	
	gewicht (ton)	aantal (mln)	gewicht (ton)	aantal (mln)	gewicht (ton)	aantal (mln)
Nederland	40	0,5	-	-	40	0,5
Bondsrep.,Duitsl.	110	1,3	227	3,4	337	4,7
Zwitserland	12	0,15	295	4,4	307	4,6

Bron: Duitse en Zwitserse invoerstatistieken.

Het Nederlandse marktaandeel in de omzet van platte oesters is 100 procent in Nederland, 90 procent in Duitsland en 85 procent in Zwitserland.

De handel in kromme oesters (meest uit Frankrijk) is zowel in de Bondsrepubliek als in Zwitserland gedurende de laatste jaren snel toegenomen.

2.7.2 Distributie

In alle drie landen is de penetratiegraad van de platte oester zeer laag; slechts een zeer klein bevolkingsdeel is regelmatig consument van oesters. Er zijn daarom ook geen handelsbedrijven die min of meer gespecialiseerd zijn in oesters. De

1) Aangenomen dat de invoer uit Frankrijk uit 'creuses' bestaat.

distributie is afhankelijk van vishandelaren die restaurants beleveren, van handelaren in comestibles zoals die in Zwitserland en Duitsland opereren of wellicht van anders georiënteerde bedrijven die beschikken over een distributienet dat gericht is op eersteklas-restaurants. Daarnaast zijn er enkele centra voor distributie van oesters waarvan meestal Amsterdam en Hamburg worden genoemd.

Internationale handelscijfers en persberichten 2) wijzen er op dat Franse afzetorganisaties de "creuses" met succes geïntroduceerd hebben in Duitse supermarkten en warenhuizen evenals dat in België is gebeurd. Dit gebeurde overigens ook hier met steun van Sopexa, de Franse organisatie ter bevordering van de afzet van agrarische produkten.

Eén van de beperkingen aan een eventuele verruiming van de oesterafzet in Duitsland en Zwitserland is het ontbreken van goede en frequente transportlijnen tussen Yerseke en de betreffende grossiers.

2.7.3 Konkurrentiepositie van de Zeeuwse platte oester

Gelet op het marktaandeel in de afzet van platte oesters beheersen Nederlandse oesterhandelaren de traditionele, op de horeca gerichte handel vrijwel geheel. In deze deelmarkt is hun konkurrentiepositie ongetwijfeld zeer sterk.

De platte oester wordt (nog) niet verkocht door Duitse of Zwitserse grootwinkelbedrijven. Gezien het meest laaggeprijsde assortiment in een Duitse visafdeling, is het ook zeer de vraag of de platte oesters hier de "creuses" zullen kunnen verdringen. Bovendien wordt de introductie van de Franse "creuses" gedragen door een sterke organisatie.

2.7.4 Potentiële marktomvang

Op grond van vooral de niet optimale transportverbindingen en het vooralsnog hoge prijsniveau van de platte oester en het ontbreken van een krachtige afzetorganisatie is het niet waarschijnlijk dat, op afzienbare termijn, op grote schaal nieuwe verkooppunten (en konsumenten) bereikbaar worden in deze landen. Bij de berekeningen in hoofdstuk 3 is ervan uitgegaan dat de afzet geconcentreerd blijft binnen de bestaande marktkanalen. De bij een eventuele verlaging van de exportprijs te verwachten toename van het marktvolume is berekend met de in bijlage 6 berekende elasticiteit van de vraag. Bij een (export)-prijsniveau van ca. 8,50 gld per kg zou het marktvolume 2,9 mln oesters bedragen.

2) AFZ, mei 1984.

2.8 De export naar Frankrijk

2.8.1 De marktomvang

Als gevolg van het wegvallen van de produktie is de omvang van de Franse markt nog slechts een fractie van wat ze voorheen is geweest.

Getailsmatig bestaat de Franse oestermarkt vrijwel uitsluitend uit de handel in kromme oesters (ruim een miljard stuks).

Tabel 2.6 De omvang van de markt voor platte en kromme oesters in Frankrijk (1982)

	Platte oesters		Kromme oesters	
	gew. (ton)	aantal (mln)	gew. (ton)	aantal (mln)
Aanvoer	1.400	16,8	76.921	1140
Invoer	529	6,3	65	1
Uitvoer	176	2,1	582	9
Verbruik	1.753	21,0	76.404	1132

Bron: Statistiques du commerce extérieur de la France.

Een tweede indicatie is de hoeveelheid oesters die is verhandeld op de groothandelsmarkt te Rungis.

Tabel 2.7 Hoeveelheden verkochte oesters te Rungis.

	Platte oesters		Kromme oesters	
	gew. (ton)	aantal (mln)	gew. (ton)	aantal (mln)
1982	362	4,3	4.061	60
1983	301	4,0	4.669	69

Uit de cijfers in de tabellen 2.6 en 2.7 zou mogen worden afgeleid dat de hoeveelheid oesters die te Rungis wordt verhandeld slechts een bescheiden deel uitmaakt van de totale Franse markt, die daardoor in zijn totaliteit en onder normale omstandigheden niet bijzonder toegankelijk is voor Nederlandse exporteurs.

Uit gesprekken met groothandelaren te Rungis en uit persberichten blijkt dat in Frankrijk momenteel een geweldig tekort bestaat aan platte oesters. Dit blijkt ook uit de snel toenemende export van Zeeuwse oesters naar Frankrijk.

Rungis is een belangrijk en ook gemakkelijk afzetkanaal voor verse vis. Uit oogpunt van distributie is de oester ten dele een produkt dat meegenomen wordt met de handel in (verse)vis die in West-Europa steeds meer internationaal is geïntereerd.

Verschillen in distributiekosten kunnen bepalend zijn voor de plaats waar de oester wordt gekocht. Een grotere afzet naar Rungis kan er toe leiden dat in bijvoorbeeld Duitsland concurrentie wordt ondervonden van het eigen produkt.

2.8.2 Konkurrentiepositie van de Zeeuwse oester

Onder de huidige marktomstandigheden kan geen juist beeld worden verkregen van de konkurrentieverhouding tussen het Nederlandse produkt en dat van elders. Uit gegevens van voorgaande perioden blijkt dat de importen in Frankrijk meestal snel teruglopen zodra de Franse oester in voldoende grote hoeveelheden beschikbaar is. Zelfs op het ogenblik blijken sommige Franse restaurants een blijvende voorkeur te hebben voor als "belons" gepresenteerde oesters, ook als die duurder zijn dan Zeeuwse oesters. De kwaliteit van de "belons" werd door de handel wat hoger beoordeeld dan die van de oesters uit Zeeland. De schelp was meer gelijkmatig en het vleesgewicht hoger.

2.8.3 Potentiële marktomvang

Bij de berekeningen in hoofdstuk 3 is uitgegaan van herstel van de Franse produktie tot het gemiddelde niveau in de periode 1955-1983. Een consequentie daarvan is dat de afzetmogelijkheden voor Nederlandse oesters lager zijn beoordeeld dan zich vanuit de huidige situatie laat aanzien. Het marktvolume is geschat met behulp van de elasticiteit van de vraag die berekend is in bijl. 6. Bij een (export)-prijsniveau van ca. 8,50 gld per kg zou het marktvolume 3,2 mln oesters bedragen.

2.9 De export naar overige landen

De afzetmogelijkheden zullen mogelijk toenemen doordat door nieuwe transportmogelijkheden, meer en verder weg gelegen landen beter bereikbaar worden voor de oesterhandel. Het omgekeerde kan echter eveneens gebeuren: dat concurrerende produkten uit overzeese gebieden op de bestaande afzetmarkten worden gebracht. Omdat de ontwikkelingen nu nog niet te overzien zijn is bij de berekeningen in hoofdstuk 3 uitsluitend rekening gehouden met de bestaande afzetlanden, waarvoor een groei van het afzetvolume is verondersteld die overeenkomt met hetgeen voor de Nederlandse, Duitse en Zwitserse markt is berekend. De "overige" landen bestonden in 1983 overigens uit Zweden, de Verenigde Staten en Hongkong.

2.10 De totale potentiële marktomvang

De in het voorgaande geraamde potentiële marktomvang per onderscheiden deelmarkten zijn samengebracht in tabel 2.8.

Tabel 2.8 De potentiële omvang van de markt voor platte Zeeuwse oesters.

	potentiële marktomvang	toename t.o.v. 1983
België	16,5 mln stuks	10,2 mln stuks
Ned+BRD+Zwitserl.	2,9 mln stuks	1,1 mln stuks
Frankrijk	3,2 mln stuks	1,8 mln stuks
overige landen	1,3 mln stuks	0,4 mln stuks
	23,9 mln stuks	13,5 mln stuks

Afgerond kan de totale potentiële marktomvang worden gesteld op 25 mln stuks.

3. PROJECTIES MET BETREKKING TOT HET TE REALISEREN AFZETVOLUME EN DE TE VERWACHTEN PRIJZEN

In dit hoofdstuk zullen een drietal opties, gebaseerd op uiteenlopende uitgangspunten worden berekend.

Alvorens dieper in te gaan op de uitgangspunten en resultaten van deze opties is benaderd waar de uiterste grenzen liggen van het marktvolume, het te verwachten prijsniveau en de omzetwaarde. Met deze benadering wordt getracht een aantal onzekerheden met betrekking tot de toekomstige oestermarkt weg te nemen.

3.1 Ondergrens

De absolute ondergrens van het afzetvolume is natuurlijk 0 en men kan zich voorstellen dat bij een laag marktvolume de produktie- en of importmogelijkheden beperkend zijn en niet de afzet.

De wijze waarop de markt en in het bijzonder de prijs reageert op een zeer laag produktieniveau is bekend uit de marktresultaten van de meest recente seizoenen. Bij een afzetvolume van ca. 10 miljoen oesters werd in 1981 de hoogste prijs gerealiseerd van 18 gld. per kg (1,35 gld per 3 nul; geldwaarde 1984). Mede gelet op de lage produktie in Frankrijk, Engeland en Ierland (4 miljoen kg in 1981) kan worden gesteld dat dit prijsniveau dicht bij het maximaal haalbare ligt. Gegeven de huidige produktie omstandigheden zou met een afzetvolume van 10 mln oesters (830 ton) een omzet van 13 mln. gld kunnen worden gerealiseerd.

3.2 Bovengrens

De maximale marktomvang en de daarbij behorende prijs blijkt niet onmiddellijk uit de huidige marktsituatie en zal daarom langs een aantal wegen worden getaxeerd: 1. de mening van het bedrijfsleven, 2. de situatie vóór 1963, 3. de in hoofdstuk 2 vastgestelde maximale marktomvang per deelmarkt, 4. het huidige prijsniveau van andere oestersoorten en 5. met behulp van de resultaten van de uitgevoerde regressieberekeningen.

1. Alle Nederlandse belanghebbenden en vrijwel al de buitenlandse informanten waarmee is gesproken waren van mening dat (enige) verruiming van het afzetvolume mogelijk is. De taxaties van Nederlandse bedrijfsvertegenwoordigers lopen uiteen van een groei met 10% gedurende enkele jaren (= ca. 15 mln oesters) tot - het andere uiterste - een realiseerbare marktomvang van 25 tot 30 mln oesters.

Geen van de Nederlandse informanten was in staat of bereid een prognose te geven van de omvang van de prijsverlaging die nodig is om een dergelijk afzetvolume te realiseren. Wel was ieder van mening dat de prijs van een platte oester onder alle omstandigheden hoger zal blijven dan die van een "creuse". In het buitenland werd door 2 informanten een serieus te nemen indicatie gegeven (25 en 30 procent) van de noodzakelijke prijsverlaging voor een aanzienlijke vergroting van het aantal verkochte oesters.

2. Gedurende de jaren 1955-1963 bedroeg de Nederlandse produktie gemiddeld 2118 ton (ca. 27 mln oesters); hierbij was er een stijgende trend tot ruim 30 mln stuks in 1960 en 1961. In de periode 1955-1963 lag overigens de in Frankrijk, Engeland en Ierland te zamen geproduceerde hoeveelheid platte oesters op een niveau van 11.500 ton (ca. 135 mln oesters) per jaar. Gedurende deze jaren bedroeg het prijsniveau in Nederland (de exportprijs) gemiddeld 8.40 gld per kg (63 cnt voor een 3 nul, geldwaarde 1984). De goedkoopste platte oester, de 1 nul, kostte toen ongeveer 46 cnt, eveneens o.b.v. de geldwaarde 1984.
3. In hoofdstuk 2 is getracht de maximale marktomvang per deelmarkt (België, Frankrijk enz.) te benaderen. Daarbij is o.a. verondersteld dat in België 3/4 van de import van creuses door de platte wordt vervangen. Met de taxaties voor de andere landen, mede gebaseerd op de regressieberekeningen, lijkt vooralsnog een marktomvang van 25 mln stuks het maximale.
4. Het huidige prijsniveau van platte en kromme oesters is uitvoerig in bijlage 10 vermeld. Uit deze cijfers blijkt dat de prijs van een kromme, voor de meest gevraagde soorten, momenteel varieert van 35 cnt voor de "claires" tot 60 cnt voor de "speciales". Deze prijzen zijn gebruikt als graadmeter voor het benaderen van de ondergrens van de prijs voor de platte oesters.
5. De te verwachten bovengrens voor de marktomvang en de daarbij behorende prijs zijn tenslotte nog berekend aan de hand van de formule 1 uit bijlage 6. Deze formule geeft de samenhang weer tussen de aanvoer van platte in Nederland en de richtprijs in Nederland. Aan deze formule liggen aanvoer- en prijsgegevens over de periode 1955-1983 ten grondslag. Het prijsniveau bij een marktomvang van 25 mln stuks werd op deze wijze geraamd op 8,45 per kg (60 à 65 cnt voor een 3 nul); de goedkoopste platte oester zou 50 cnt per stuk kosten bij export.

Op grond van de voornoemde overwegingen wordt geconcludeerd dat het maximaal haalbare afzetvolume ongeveer 25 mln oesters bedraagt en dat daarbij een prijsniveau van 8,45 gld per kg mag worden verwacht. De produktiewaarde is daarmee geraamd op een niveau van 17 à 18 mln gld gerekend naar de geldwaarde in 1984.

De mogelijkheden op veel langere termijn (langer dan 10 jaar) liggen nog open en zijn mede afhankelijk van de marktspanningen

van het bedrijfsleven. Voorts kunnen aantal omgevingsfactoren een dominantere invloed krijgen waarbij gedacht kan worden aan verdere transportmogelijkheden (b.v. luchttransport). Of hiermee overigens een transportstroom naar Europa toe of uit Europa naar elders zal ontstaan of beide kan nu nog niet worden voorzien. Ook verdere ontwikkelingen op lange termijn op het gebied van de detailhandel, de horeca-sector en het consumentengedrag kunnen nu natuurlijk niet goed worden overzien.

Bij het zoeken naar de bovengrens van de marktomvang, waarbij een laag prijsniveau hoort, ontstaat de vraag op welk niveau de kostprijs ligt. Op dit aspect wordt nader ingegaan in 3.8.

3.3 De (berekende) samenhang tussen het produktievolume en de prijs van consumptie-oesters

Een aantal van de geraamde marktresultaten in dit hoofdstuk is gebaseerd op een berekende samenhang (op grond van de historische cijfers) tussen het marktvolume en het prijsniveau. Deze samenhang is gekwantificeerd in formule (1). In bijlage 6 is deze formule nader toegelicht.

Formule (1): richtprijs = $4620,96 - 414,87 \text{ LN aanvoer NED-}456,92$.

De door de formule beschreven samenhang is in grafiek 3.1 in beeld gebracht.

De historische aanvoer- en prijscijfers bestaan in feite uit twee blokken die respectievelijk betrekking hebben op de markt vóór en na 1963. Met de in figuur 3.1 getekende samenhang tussen volume en prijs kan het marktresultaat, van beide perioden zo nauwkeurig mogelijk worden benaderd.

Wiskundig is het mogelijk de samenhang met één doorlopende lijn te beschrijven. Dit zou een geleidelijke overgang suggereren van een beperkt naar een ruimer marktvolume. Om economische redenen wordt een geleidelijke ontwikkeling naar een aanzienlijk groter marktvolume echter niet waarschijnlijk geacht. Deze redenen zijn de verschillen qua marktopvatting, marktvorm, marktordening en prijsbeheersing die er vóór en na 1963 zijn geweest en die ten dele zijn terug te vinden in de opvatting van bestaande en mogelijk nieuwe oesterbedrijven. In 3,7 zal hier nader op worden ingegaan.

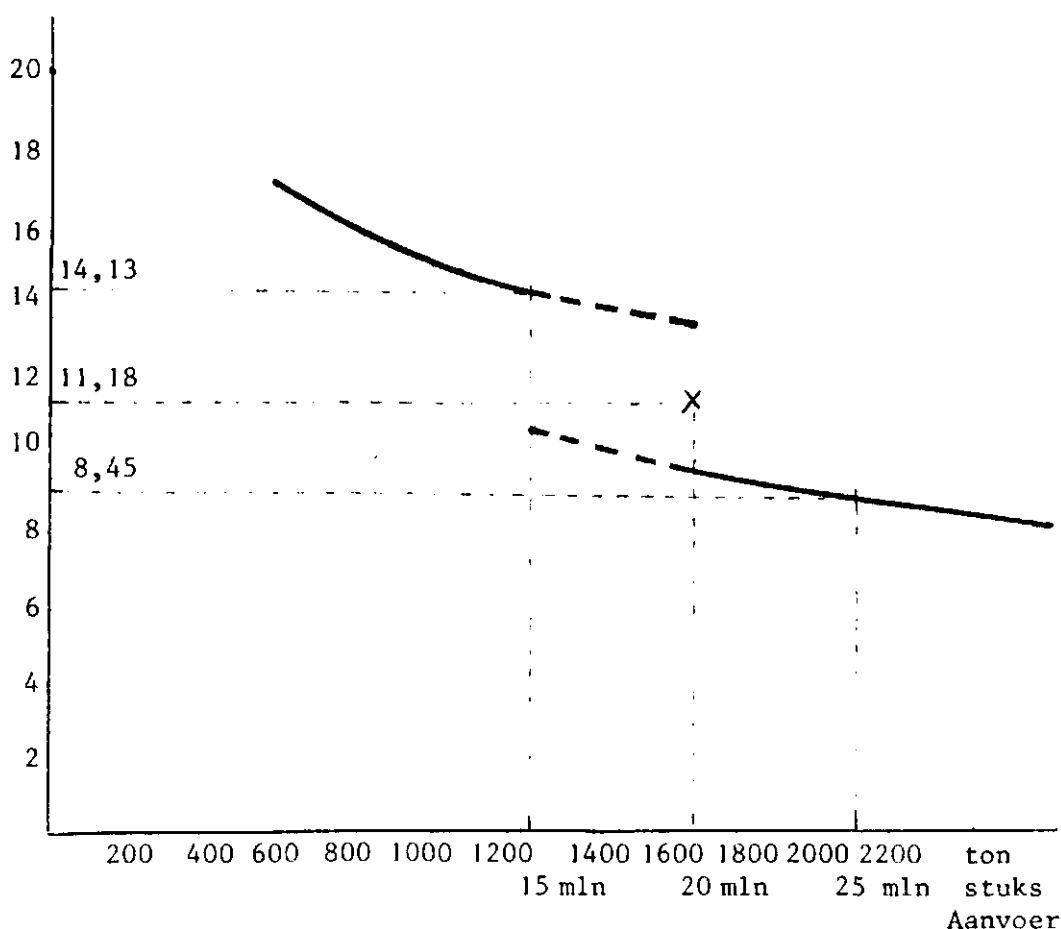
De eerder in 2.4 genoemde prijsflexibiliteit (de procentuele prijsmutatie per procent volumemutatie) van $-0,24$ geldt alleen binnen de huidige marktstructuur. Bij een marktomvang die veel groter is dan 15 mln oesters is voorzien dat de prijs fors zal dalen als gevolg van de overgang op een andere marktopvatting. In de formule komt dit tot uiting in de aftrekpost van 456,92; in de grafiek blijkt het uit de overgang van de bovenste naar de onderste lijn.

De regressieformule is gehanteerd omdat het de enige bruikbare methode is om de effecten van de verschillende opties te kwan-

tificeren. Men dient zich echter bewust te zijn van de beperkingen van deze benadering. De aan de formule ten grondslag liggende gegevens hebben betrekking op een periode in het verleden (1955-1983). Sinds de eerste jaren van deze periode zijn verschillende omstandigheden in de markt gewijzigd. Bijvoorbeeld de toegenomen koopkracht, de opkomst van moderne detailhandelsorganisaties en de toegenomen betekenis van de kromme oesters. Alleen met de gewijzigde marktopvatting en de marktvorm in de Nederlandse oestersector is rekening gehouden.

Figuur 3.1 De samenhang tussen aanvoer en exportprijs van Zeeuwse platte oesters

Exportprijs
(gld.per kg)

3.4 Algemene uitgangspunten bij de berekende opties

In 3.5 t/m 3.8 zijn een drietal opties m.b.t. marktomvang en prijsniveau's berekend die gebaseerd zijn op de doelstellingen (marktstrategieën) die respectievelijk kunnen worden getypeerd als: beperkte marktomvang, het maximale marktvolume en gefaseerde marktuuitbreiding.

Bij de berekeningen is gedacht aan een termijn van ongeveer 10 jaar.

De volgende uitgangspunten en overwegingen zijn verwerkt in alle drie de varianten. De per optie specifieke aannames zijn in de desbetreffende paragraaf vermeld.

3.4.1 Marktomvang

Alle betrokken partijen in Nederland zien groeimogelijkheden voor de afzet, waarbij uiteraard de prijsontwikkeling een belangrijke rol speelt. Uit de regressieberekening blijkt bovendien dat de oestermarkt prijselastisch is; d.w.z. als regel is de omzetstijging als gevolg van een hogere afzet groter dan de omzetsdaling als gevolg van de bijbehorende lagere prijzen. Alle drie de opties zijn derhalve gebaseerd op een marktomvang die groter is dan de huidige doch liggen binnen de in het voorafgaande benaderde uiterste grenzen (10 mln - 25 mln stuks).

3.4.2 Marktopvatting

Met enige nadruk wordt gesteld dat de marktomvang die kan worden gerealiseerd geen op zich zelf staande grootheid is, doch in sterke mate afhankelijk is van de marktconceptie en de kanaalkeuze waarvoor overheid en bedrijfsleven opteren. Het is de keuze tussen de oester als een exclusief produkt voor een kleine markt in de horecasfeer en in delicatessenwinkels met daarnaast de "eindejaarsomzet" in België, of de oester als een gepopulariseerd althans minder exclusief artikel dat gedistribueerd wordt via een veel groter aantal verkooppunten waaronder de visdetailhandel en supermarkten. Over de kanaalkeuze en de marktopvatting bestaat een verschil van inzicht tussen de gevestigde handel (exclusiviteit) en een deel van de bedrijven die wensen toe te treden tot de markt (populariseren). Het verschil van inzicht hangt in belangrijke mate samen met het type handelsrelaties en het distributiesysteem waarover men reeds beschikt (bijvoorbeeld export van mosselen, van oesters of van beide). Welke opvatting in de toekomst de boventoon zal voeren is afhankelijk van de marktvorm en de marktordening die zal ontstaan: een beperkte groep exporteurs die in staat is nauw samen te werken (met name op gebied van kwaliteit- en prijsbeheersing) of een wat groter aantal bedrijven met vrijere prijsvorming en meer onderlinge concurrentie.

3.4.3 Marktvorm en marktordening

De marktvorm en -ordening en daarmee de marktopvatting en de marktomvang is mede afhankelijk van het toegelaten groeitempo van produktie- en afzetvolume en bovendien van het tempo waarmee nieuwe bedrijven zullen worden toegelaten.

3.4.4 Afzetmarkten voor eventueel extra opgekweekte oesters

De bestemming van de additionele produktie is naar alle waarschijnlijkheid op de eerste plaats de Belgische markt. Deze extra afzet in België zal voor het grootste gedeelte gedurende de tweede helft van december moeten worden verkocht. In de tweede plaats zal de groothandelsmarkt te Parijs meer oesters af kunnen nemen. Onder normale omstandigheden (herstelde Franse produktie) zal hier vermoedelijk ernstige concurrentie worden ondervonden van het Franse produkt.

3.4.5 Produktie in concurrerende landen

Verondersteld is dat de oesterkwekerij in Frankrijk en Engeland zich op lange termijn zal herstellen tot het oude niveau waarop de trend kan worden voortgezet. In het kader van een lange-termijn produktieplanning in Nederland is het niet realistisch uit te gaan van de deplorabele toestand waarin de Franse oestercultuur momenteel verkeert.

3.4.6 Toekomstig oesteraanbod

De spreiding naar gewichtsklassen van het toekomstige oesteraanbod is eveneens een factor die mede bepalend is voor de realiseerbare marktomvang. Volgens Nederlandse en buitenlandse oesterhandelaren zijn de mogelijkheden voor afzetverzuiming het grootst bij kleinere oesters met een gewicht van hoogstens 30 gram per stuk (en in het bijzonder de 1 en 2 nul).

3.5 Optie 1: beperkte marktomvang

Korte typering

In deze variant wordt het marktbeleid zoals dat door de gevestigde handel is gevoerd in dezelfde lijn voortgezet. Er is dus een sterke concentratie op de afnemers die de hoogste prijs kunnen betalen.

Uitgangspunten

- Jaarlijkse groei met 10% tot een niveau van 15 mln oesters is bereikt;
- De huidige marktvorm/marktordening blijft overwegend intact.
- De Franse produktie zal zich herstellen tot het gemiddelde over de periode 1953-1983.

Geraamd marktresultaat na 10 jaar:

Aantal oesters	15 mln stuks
richtprijs	f 16,63 per kg (f 1,25 per 3 nul)
exportprijs	f 14,13 per kg (f 1,06 per 3 nul)
totale omzet	f 17,7 mln
afzet België	11 mln stuks
afzet Dld+ Ned.+ ov.	2 mln stuks
afzet Frankrijk	2 mln stuks

Positieve aspecten

- Deze variant staat het dichtst bij de realiteit van de laatste seizoenen; het speculatieve element is beperkt.
- Concentratie van produktie en afzet bij een beperkte groep bedrijven.
- Een naar verhouding goede prijs- en kwaliteitsbeheersing die past bij dit produkt en de mythe rond het produkt blijft mogelijk.
- De oester blijft een exclusief produkt met een hoge toegevoegde waarde per eenheid.

Negatieve aspecten

- De ongunstige concurrentiepositie t.o.v. buitenlandse producenten; mogelijk is deze variant om deze reden op lange termijn niet realistisch.
- De kans op marktslijtage is groot door verlies van verkooppunten (en consumenten) in Nederland en Duitsland en door substitutie van platte oesters door creuses in België.
- De niet volledige benutting van het produktie-potentieël, aangenomen dat de produktie in de Oosterschelde kan worden hersteld en dat die in de Grevelingen op het huidige niveau kan blijven.

3.6 Optie 2: maximale marktomvang

Korte typering

De doelstelling is zo veel mogelijk oesters af te zetten; de marktomvang is bij deze variant dus gesteld op de eerder berekende bovengrens. Dit marktvolume is alleen realiseerbaar bij een aanzienlijk lager prijsniveau.

Uitgangspunten

- Het te verwachten prijsniveau is reeds eerder berekend in 3.2 met behulp van formule 1 (bijlage 6).
- De overheid biedt mogelijkheden voor een productie van 25 mln oesters.

Geraamd marktresultaat na 10 jaar:

Aantal oesters	25 mln stuks
richtprijs	f 9,94 per kg (f 0,75 per 3 nul)
exportprijs	f 8,45 per kg (f 0,63 per 3 nul) 1)
totale omzet	f 17 à 18 mln
afzet België	17,3 mln stuks
afzet Dld+Ned.+ ov.	4,4 mln stuks
afzet Frankrijk	3,3 mln stuks

1) Spreiding + of - 8 cnt per 3/0 (zie bijlage 6).

Positieve aspecten

- Sterke internationale concurrentiepositie.
- Het aantal bereikte verkooppunten en consumenten is maximaal waardoor de toekomstige afzetkansen worden vergroot.
- Kansen op volledige benutting van het productiepotentieel, aangenomen dat de productie in de Oosterschelde kan worden hersteld en die in de Grevelingen op het huidige niveau kan blijven.

Negatieve aspecten

- Verscherpte onderlinge concurrentie bij de Nederlandse handel met onvoldoende prijs- en kwaliteitsbeheersing.
- Relatief grote mate van onzekerheid of het gestede doel inderdaad kan worden gerealiseerd; indien een structurele overcapaciteit zou ontstaan dan zal dit vermoedelijk tot gevolg hebben dat een deel van de gekweekte oesters niet wordt opgevisht omdat een aantal bedrijven (met de hoogste kostprijs) hiervan af zal zien.
- De inefficiency: om vrijwel dezelfde omzet als bij de eerste variant te realiseren moet (volgens onze benadering) een extra hoeveelheid van 10 mln oesters worden gekweekt en gedistribueerd.
- De platte oester is niet langer een exclusief produkt.

3.7 Optie 3: gefaseerde markuitbreiding

Korte typering

Door middel van gefaseerde uitbreiding zou kunnen worden getracht te komen tot het maximaal haalbare markresultaat. In deze variant zijn elementen van de eerste optie (kleine markt, exclusief produkt) en van de tweede (ruime markt, meer gepopulariseerd produkt) gecombineerd. Of en op welke wijze in de praktijk een compromis tussen, of een combinatie van de verschillende marktopvattingen kan worden gevonden kan alleen door het bedrijfsleven worden uitgewerkt.

Een wat nadrukkelijker marktsegmentatie zou een opbrengsverhogend effect hebben. De oestermarkt is nu reeds sterk gesegmenteerd. Oesters van groot kaliber gaan meest naar Duitsland of naar de horeca in andere landen. Deze segmentatie zou kunnen worden benadrukt, bijvoorbeeld door een grotere prijsmarge tussen de 3 nul en de 4 nul, of door onderscheiden verpakking en etikettering van grote en kleinere oesters. Een dergelijk beleid vereist echter een strakke kwaliteits- en prijsbeheersing bijvoorbeeld een publiek- of privaatrechterlijk opvangsysteem. De realiseerbaarheid van een dergelijke kwaliteits- en prijsbeheersing is echter afhankelijk van de marktvorm.

De kans op een evenwichtige aanpassing (of handhaving) van de marktvorm en marktordening is groter bij een gefaseerde uitbreiding van produktie- en marktomvang. Gefaseerde groei zou kunnen inhouden dat na iedere fase de uitgangspunten worden getoetst aan de marktontwikkeling. Er is reden voor een ontwikkeling in fases vanwege de onvoorspelbare Franse produktie in de toekomst. Indien herstel daar uitblijft zullen de marktvooruitzichten voor de Zeeuwse oester zich geheel wijzigen.

Elementen van de fasering zijn:

- Het tijdstip waarop begonnen wordt met de produktieuitbreiding. Op grond van marktoverwegingen is er reden voor een start op korte termijn. Hierdoor kan nog meer worden geprofi-teerd van de huidige schaarste in de markt voor platte oesters.
- Het groeitempo van de produktie.
- De frequentie waarmee eventueel nieuwe bedrijven zullen worden toegelaten en het aantal per tijdseenheid. Dit is vermoedelijk van invloed op de marktvorm. Ook de aard van de bedrijfsuitoefening is in dit opzicht van belang: oesterbedrijven zonder nevenactiviteiten, gemengde bedrijven met schelpdieractiviteiten of gemengde bedrijven met andere activiteiten.
- De marktomvang waarnaar zal worden gestreefd.
- Het kaliber van de extra gekweekte oesters. Indien daartoe mogelijkheden aanwezig zijn, zou bij de opzet van de toekomstige kwekerij gestreefd dienen te worden naar een kalibrering die in overeenstemming is met de (gesegmenteerde) markt.

Op welke wijze deze fasering zal worden ingevuld en welke marktform en marktordening zal ontstaan is door de auteurs niet te voorzien. Om deze reden is deze variant in twee versies doorge-rekend, uitgaande van respectievelijk een gesloten marktform en een gesegmenteerde markt.

Uitgangspunt:

- De overheid biedt mogelijkheden voor de kweek van 20 mln oesters.

Geraamd marktresultaat na 10 jaar:

	Gesloten marktform		Gesegmenteerde markt	
Aantal oesters	15	mln stuks	20	mln stuks
richtprijs	f 16,63	per kg (f 1,25 per 3 nul)	f 13,15	per kg (f 0,99 per 3 nul)
exportprijs	f 14,13	per kg (f 1,06 per 3 nul)	f 11,18	per kg (f 0,84 per 3 nul)
totale omzet	f 17,7	mln	f 18,6	mln

Bij de versie die gebaseerd is op een gesloten marktform is het marktvolume teruggebracht tot 15 mln oesters in de veronder-stelling dat, met de bijbehorende marktopvatting (de oester een exclusief produkt), niet meer dan 15 mln oesters kunnen worden afgezet. Derhalve zal een deel van de produktiemogelijkheden niet worden benut.

De gemiddelde prijs die mag worden verwacht bij een gesegmen-teerde markt zal vermoedelijk liggen tussen het hoge niveau van de huidige markt van beperkte omvang en het lage dat wordt voorzien bij een veel groter marktvolume (zie figuur 3.1). De berekeningen zijn gebaseerd op het gemiddelde van het hoge en het lage prijs-niveau bij een marktomvang van 20 mln oesters.

Indien geen enkele marktordening en prijsbeheersing realiseer-baar mocht blijken dan zal de markt zich ontwikkelen zoals in optie 2 is beschreven. Het prijsniveau zal dan aanzienlijk lager uitkomen op een niveau van f 9,25 per kg (f 0,70 per 3 nul). De omzet zou dan f 15,4 mln bedragen.

3.8 Opmerkingen bij de berekende marktresultaten

De drie opties zijn vergeleken op het punt van het markt-re-sultaat. In de oestersector is de omzet (= bijna geheel export-opbrengst) vrijwel gelijk aan het in totaal gevormde inkomen omdat zeer weinig kosten wegvloeien naar het buitenland. De importen van zaai- en consumptieoesters zijn hierop een uitzondering. Een

bijkomend voordeel van meer eigen produktie zou zijn dat deze import vervangend is.

Bij de optie waarin gestreefd wordt naar het maximale marktvolume, waarbij onvermijdelijk een lagere opbrengstprijs behoort, wordt de vraag relevant op welk niveau de kostprijs van een verzendklare oester ligt. Reeds eerder is gewezen op de grote verschillen in kostprijs (wel of geen nevenactiviteiten). Het is niet uitgesloten dat in het bijzonder bij optie 2 (maximale marktomvang) voor een aantal bedrijven de kostprijs boven de marktprijs uitkomt. Dit zal vervolgens consequenties kunnen hebben voor de marktvorm en de marktomvang.

Bijlage 1. Oesterbesluit 1960

Gedeelte uit het verslag van de bestuursvergadering van het P.V.V. op 25 augustus 1960 (Uit: "Aanvoer en Afzet". P.V.V. bericht van augustus 1960).

Door het bestuur werd de Verordening tot regeling van het oesterbedrijf 1960 vastgesteld, welke in de plaats treedt van de Verordening tot regeling van het oesterbedrijf 1957. De nieuwe verordening kent geen aparte regeling meer voor exporteurs, terwijl evenmin de mogelijkheid tot verplichte inlevering is opgenomen.

Voor de kwekers van oesters, ongeacht de vraag of zij al dan niet tevens aan de export van oesters deelnemen, is de mogelijkheid tot vrijwillige inlevering geopend; op zes peildata kunnen vrijwillig oesters worden ingeleverd.

Bij uitvoeringsbesluit worden de volgende soorten, gewichten en walprijzen van oesters voor het begin van het seizoen 1960/61 vastgesteld overeenkomstig het advies van de Oesteradviescommissie.

soorten	minimum- gewicht per 1000 stuks	maximum- gewicht per 1000 stuks	walprijzen per 1000 stuks
2/o	73 kg	77 kg	f 95,-
3/o	83 kg	87 kg	f 145,-
4/o	93 kg	97 kg	f 195,-
5/o	103 kg	107 kg	f 235,-
6/o	120 kg		f 270,-

Conform het advies van de Oesteradviescommissie werd de opening van het seizoen 1960/1961 bepaald op 8 september.

Bijlage 2

AANVOER VAN PLATTE OESTERS

	JR.	FRAN.	SPAN.	ENGL.	IERL.	PORT.	HOLL.
1955	259	1	478	28	1	1591	4426
1956	2631	1	462	13	1	1866	1308
1957	2747	1	443	56	1	1935	4731
1958	265	1	394	64	1	1864	4752
1959	18750	1	368	67	1	2109	5370
1960	21602	1	350	127	1	2718	6724
1961	29391	786	181	148	1	2602	6988
1962	11726	487	1	185	1	2235	6687
1963	10461	520	1	154	1	496	2184
1964	9774	224	95	130	1	557	3436
1965	11156	683	166	155	1	716	4586
1966	12390	409	96	147	1	749	4883
1967	13014	42	99	145	1	795	5309
1968	14461	901	172	163	1	802	5496
1969	18300	794	152	281	1	813	5942
1970	19064	935	171	171	1	824	6336
1971	13883	1	173	311	1	923	7158
1972	14773	1969	173	255	1	953	7707
1973	10000	2199	469	406	1	1026	8533
1974	14023	2112	281	289	1	1204	10307
1975	8979	947	458	497	1	1381	12979
1976	4852	1	942	885	1	1302	15477
1977	7723	1	992	923	1	1161	15622
1978	3500	357	450	756	1	1124	15522
1979	5421	8	657	332	1	1074	14519
1980	4939	309	581	422	1	685	11040
1981	3081	280	560	400	1	572	10379
1982	1400		417	400		561	10744
1983	500		274	400		816	10556

AANVOER VAN PORTUGEESE OESTERS

	JR.	FRAN.	SPAN.	ENGL.	IERL.	PORT.	HOLL.
1955	4471						
1956	10035						
1957	15909						
1958	12948						
1959	69748						
1960	65875						
1961	57717	5	113	1	2470	1	
1962	64777	29	1	1	5	1	
1963	60387	47	1	1	909	1	
1964	52377	928	36	1	10173	1	
1965	54594	214	67	1	242	1	
1966	49925	308	82	1	264	1	
1967	56457	811	86	1	1	1	
1968	28482	69	75	1	9590	1	
1969	51200	930	86	1	9067	1	
1970	40280	863	67	1	2852	1	
1971	19286	1	60	1	1	1	
1972	52991	4404	43	1	1	1	
1973	60700	995	17	1	1	1	
1974	67833	77	8	1	326	1	
1975	82555	23	32	1	215	1	
1976	80998	852	15	1	1	1	
1977	99482	118	8	1	1	1	
1978	88128	1	19	1	1	1	
1979	96906	1	24	1	1	1	
1980	101301	19	44	1	1	1	
1981	86551	1	61	1	1	1	
1982	76921						

Bijlage 3

INVOER VAN OESTERS(> 40 GR) NAAR NEDERLAND

JR. PORT.WPORT. FRAN.WFRAN. ENGL.WENGL. IERL.WIERL.KGTOT.WETOT.

1955

1956

1957

1958

1959

1960

1961	397	134	1	1	1	1	1	1	397	135
1962	1	1	196	299	1	1	1	1	196	302
1963	137	131	262	676	1	1	12	47	468	1062
1964	131	90	412	1446	1	1	32	131	600	2135
1965	168	129	696	2296	1	1	24	115	897	2551
1966	20	19	451	1646	1	1	22	76	526	1808
1967	1	1	380	1465	1	1	14	45	457	1577
1968	1	1	435	1855	1	1	14	46	481	1922
1969	20	41	391	2025	3	13	117	497	571	2444
1970	1	1	285	1615	1	1	81	394	368	2019
1971	1328	1642	769	3779	5	84	61	275	2180	5837
1972	1582	3231	909	4429	23	72	43	173	2596	8012
1973	35	42	724	3775	1	1	45	195	808	4032
1974	1	1	700	3350	3	14	60	227	770	3626
1975	64	82	454	2786	28	104	155	823	701	3802
1976	1	1	204	1512	58	363	255	1541	538	3478
1977	1	1	244	1890	53	378	204	1289	544	3650
1978	1	1	203	1251	227	2047	233	2068	747	5554
1979	1	1	228	2015	338	3164	149	1429	762	6835
1980	1	1	384	3078	213	1923	168	1836	867	7166
1981	1	1	79	624	277	2660	175	1871	545	5308
1982	1	1	1	1	219	2432	363	4166	592	6729

INVOER VAN ZAAIOESTERS(< 40 GR) NAAR NEDERLAND

JR. PORT.WPORT. FRAN.WFRAN. ENGL.WENGL. IERL.WIERL.KGTOT.WETOT.

1955

1956

1957

1958

1959

1960

1961	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1962	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1963	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1964	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1965	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1966	61	64	282	992	1	1	1	1	350	1085
1967	118	150	400	1545	1	1	1	1	596	1767
1968	426	597	334	1376	1	1	1	1	773	1982
1969	159	259	324	1981	1	1	1	1	571	2238
1970	213	282	388	1853	1	1	1	1	602	2139
1971	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1972	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1973	21	27	271	1466	1	1	1	1	292	1493
1974	1	1	519	2262	1	1	1	1	521	2311
1975	1	1	638	3039	15	39	1	1	653	3082
1976	1	1	695	4467	27	131	1	1	737	4640
1977	1	1	634	4886	68	479	1	1	848	5729
1978	1	1	825	5819	13	121	1	1	1034	6422
1979	1	1	581	4768	26	158	1	1	625	4981
1980	1	1	189	1602	30	244	1	1	283	1962
1981	1	1	1	1	1	1	9	127	15	189
1982	1	1	1	1	15	133	10	101	25	254

Bijlage 4

UITVOER VAN OESTERS(> 40 GR) UIT NEDERLAND

JR.	BELU.	WBELU.	FRAN.	WFRAN.	ZWIT.	WZWIT.	WDTL.	WWDTL.	KGTOT.	WETOT.
1955	1352	3200	0	0	5	17	54	161	1503	3503
1956	1462	2908	16	31	3	8	68	163	1630	3272
1957	1553	3193	60	102	25	50	109	276	1932	3925
1958	1400	3000	64	112	36	74	131	345	1865	3941
1959	1386	2932	256	476	43	112	161	419	2116	4432
1960	1524	3127	688	1212	63	141	177	464	2666	5419
1961	1318	3007	828	1655	54	159	181	497	2648	5877
1962	1274	3239	544	1205	75	202	167	502	2194	5495
1963	441	1529	82	175	38	144	10	93	678	2344
1964	395	2135	118	230	21	131	74	491	652	3250
1965	463	2769	159	281	21	129	104	664	857	4360
1966	586	3556	119	243	21	120	107	671	902	4959
1967	494	3060	163	367	20	121	135	774	836	4457
1968	600	3724	418	1093	19	118	115	735	1175	5800
1969	752	5087	352	920	23	164	122	850	1262	7383
1970	599	4237	296	827	25	187	124	882	1084	6403
1971	758	5682	1145	3082	18	148	138	978	2059	9949
1972	810	6440	1541	4573	20	164	117	916	2512	12150
1973	871	7140	77	289	14	111	99	804	1065	8374
1974	1023	7769	30	90	17	131	106	913	1189	8973
1975	1156	9755	118	518	19	204	141	1252	1534	12135
1976	1204	13703	95	293	20	257	106	1181	1486	15894
1977	938	12014	20	156	18	241	104	1319	1085	13773
1978	600	7832	67	491	15	210	107	1502	792	10053
1979	1230	16384	71	378	14	205	84	1223	1400	18204
1980	548	8329	34	142	10	155	57	962	654	9640
1981	611	10151	30	323	9	146	63	995	740	11804
1982	447	7651	68	848	9	147	77	1210	611	10001
1983	520	7930	113	1451	11	185	97	1235	816	11288

Bijlage 5

UITVOER VAN PLATTE OESTERS (> 40 GR) UIT FRANKRIJK

JR. HOLL.WHOLL. BELU.WBELU. ZWIT.WZWIT. WDTL.WWDTL. KGTOT.WETOT.

1955										
1956										
1957										
1958										
1959										
1960										
1961	1	1	1	1	1	1	1	3	27	
1962	41	83	1	1	13	51	1	1	405	680
1963	17	85	69	343	11	54	14	100	134	673
1964	234	1140	69	362	12	66	16	123	354	1845
1965	516	2351	37	189	25	158	31	227	771	3791
1966	628	3107	26	153	40	254	40	268	953	5041
1967	668	3569	24	159	73	507	47	308	1085	6250
1968	635	3675	57	411	78	614	55	371	1248	7460
1969	709	5336	36	306	69	663	32	270	1146	8494
1970	608	4777	101	866	71	697	34	348	1139	8950
1971	700	5536	136	1205	85	830	32	347	1345	10421
1972	797	5928	159	1838	82	874	37	417	1446	11640
1973	863	7358	182	1876	24	220	1	1	1535	13388
1974	1188	10128	202	2144	33	390	1	1	1657	15155
1975	991	9216	144	1701	42	571	1	1	1445	14391
1976	608	7579	77	996	16	291	1	1	910	11815
1977	789	12807	102	1373	30	539	24	383	1147	17372
1978	871	13402	117	1855	32	583	31	563	1174	17662
1979	740	13314	134	2600	32	680	31	492	1023	18525
1980	494	8585	215	4326	49	1034			987	17583
1981	71	1207	124	2714	36	918			607	9900
1982	1	1	54	1271	33	998			527	9021

UITVOER VAN CREUSES UIT FRANKRIJK

JR. HOLL.WHOLL. BELU.WBELU. ZWIT.WZWIT. WDTL.WWDTL. KGTOT.WETOT.

1955										
1956										
1957										
1958										
1959										
1960										
1961	1	1	1	1	3	106	1	51	87	251
1962	1	1	1	1	1	1	1	1	292	935
1963	1	1	1	1	46	184	15	77	346	1280
1964	1	1	25	92	60	316	32	186	347	1545
1965	38	120	54	230	42	212	1	1	254	1151
1966	1	1	70	326	28	137	1	1	208	990
1967	1	1	77	396	25	118	1	1	174	897
1968	1	1	69	433	19	119	1	1	154	1027
1969	1	1	75	570	21	142	1	1	159	1208
1970	1	1	22	209	22	164	10	79	122	1000
1971	1	1	10	112	11	78	15	140	82	746
1972	1	1	38	451	1	1	11	118	195	1895
1973	1	1	61	671	1	1	1	1	238	2403
1974	1	1	87	853	28	314	1	1	299	3036
1975	39	278	61	730	26	315	1	1	216	2345
1976	41	294	125	1021	26	294	1	1	347	3005
1977	1	1	207	1794	32	329	1	1	399	3585
1978	1	1	223	2197	33	327	52	646	485	5117
1979	1	1	268	2667	36	419	63	951	520	5952
1980	1	1	274	3332	53	657			647	8365
1981	1	1	232	3521	71	1240			613	9559
1982	1	1	208	3578	54	898			582	10041

Bijlage 6 Samenhang tussen aanvoer en prijs van platte oesters

Het geraamde marktresultaat bij de opties in hoofdstuk 4 is steeds gebaseerd op een bepaalde samenhang tussen de aanvoer en de (richt)prijs van platte, Zeeuwse oesters. Deze geconstateerde samenhang berust op een z.g. "regressieberekening", d.w.z. een statistisch-wiskundige methode om de samenhang tussen enkele grootheden in een formule onder te brengen. Daarbij wordt ook nog een mate van samenhang (correlatiecoëfficiënt) gemeten.

De computerafdruk op pag. 43 geeft de samenhang weer tussen de aanvoer en prijs van platte Zeeuwse oesters. De belangrijkste termen kunnen als volgt worden verklaard:

MULTIPLE R:

De mate van samenhang (correlatiecoëfficiënt). Wanneer deze factor de waarde 1 heeft bestaat een volmaakte samenhang. Voor de relatie tussen aanvoer en prijs van platte oesters is de samenhang 0,95 (over de periode 1955-1983). Er is dus sprake van een grote mate van samenhang.

MULTIPLE R-SQUARE:

Het verklaringspercentage. Betekent in dit geval dat 90% van de prijsschommelingen kunnen worden verklaard uit variaties in de aangevoerde hoeveelheid.

De gemeten samenhang tussen aanvoer en prijs wordt weergegeven door formule (1):

$$\text{richtprijs} = 4620,96 - 414,87 \text{ LN aanvoer Ned} - 456,92$$

De betekenis van de grootheden in formule (1):

- richtprijs is de in officiële bronnen vermelde aanvoerprijs. Omdat deze aanvoerprijs stelselmatig hoger blijkt te zijn dan de gemiddelde exportprijs is ze door de auteurs aangemerkt als een richtprijs waarop in de praktijk kortingen worden verstrekt die ten dele niet uit de statistieken blijken. Als regel is de exportprijs 85% van de 'richtprijs'.
- LN aanvoer Ned is de natuurlijke logaritme van de hoeveelheid (tonnen) in Nederland aangevoerde oesters.
- het getal 456,92 is een aftrekpост (dummy) die wordt toegepast wanneer de aanvoer meer bedraagt dan 1250 à 1500 ton, zoals het geval was vóór 1963.

De logaritme in de formule beschrijft een kromlijinig verband tussen aanvoer en prijs. Dit is aannemelijk omdat bij grotere aanvoeren de prijs minder zal dalen aangezien de prijs van de 'creuses' bereikt wordt.

De 'regressielijn' uit grafiek 3.1, gebaseerd op bovenvermelde formule, kan worden gezien als de gemiddelde samenhang tussen prijs en aanvoer. De werkelijke waarden van aanvoer en prijs zoals die in de periode 1955-1983 zijn gerealiseerd blijken uit de grafiek op pag. 45. Op grond van dezelfde gegevens is het mogelijk de samenhang weer te geven als een doorlopende lijn die wordt beschreven door formule (2):

$$\text{formule (2) richtprijs} = 2320 - 0,58643 \text{ aanvoer Ned.} \quad R^2 = 0,84$$

Met behulp van formule (2) is berekend dat de spreiding van de berekende richtprijs + of - 8 cnt. per 3/0 bedraagt.

Er is ook nog gezocht naar een rechtlijnig verband tussen de aanvoer en de prijs. Hierbij zijn dan twee perioden onderscheiden: 1955 t/m 1963 en 1963 t/m 1983. De volgende formules geven de samenhang weer:

formule (3) Periode 1955 t/m 1963: richtprijs = 1552,30 - 0,256 x aanvoer Ned.

formule (4) Periode 1963 t/m 1983: richtprijs = 2347,59 - 0,505 x aanvoer Ned. - 0,005 x aanvoer Frankrijk + Eng. + Ierl.

In beide gevallen was de mate van samenhang geringer dan bij de eerste formule. (Correlatiecoëfficiënt resp. 0,88 en 0,87 t.o. 0,95). De uitkomsten (de prijzen bij de verschillende hoeveelheden) zijn bij deze beide laatste formules ongeveer gelijk aan die volgens de formule (1).

Bijlage 6 Samenhang tussen richtprijs en productieomvang

REGRESSION TITLE IS
PRIJSVORMING OESTERS

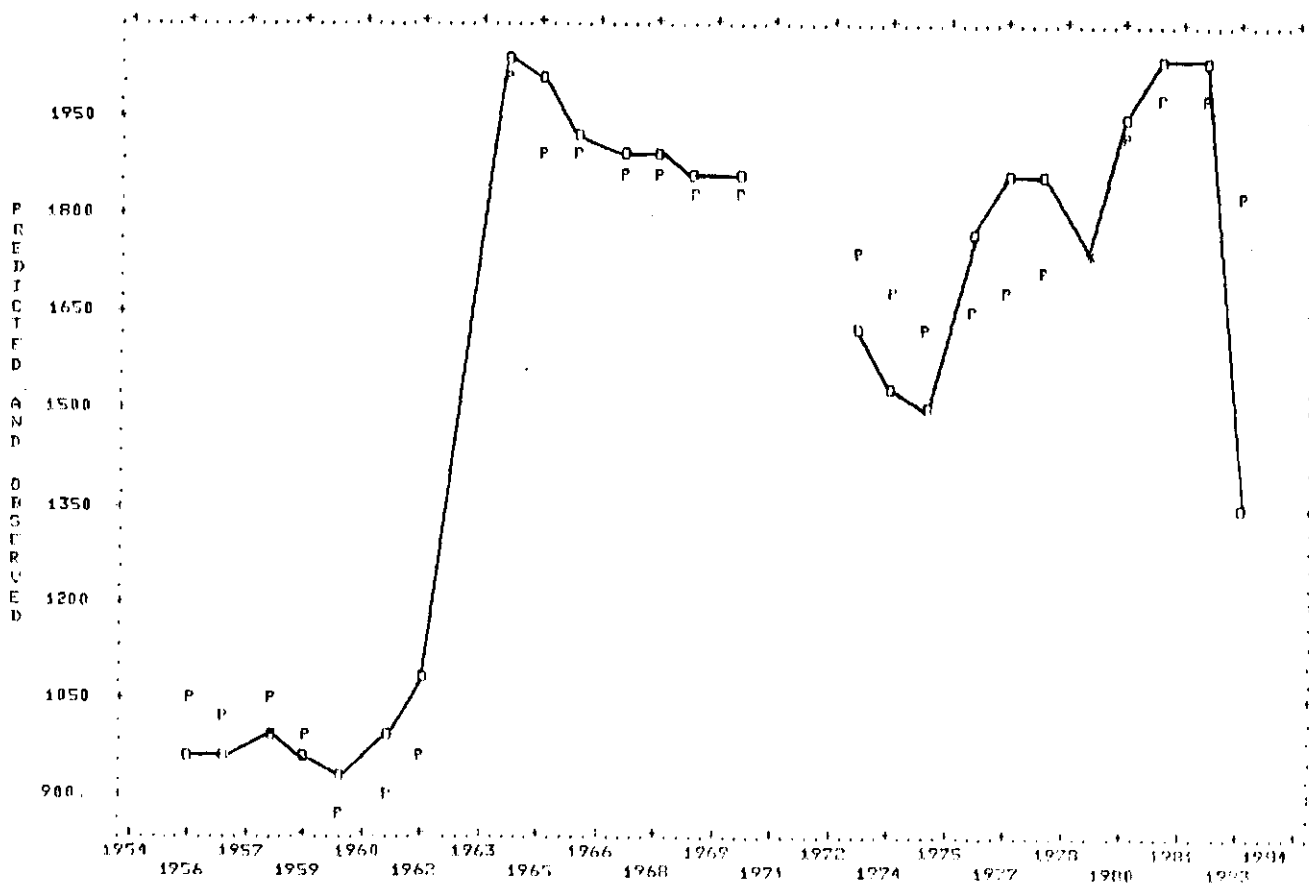
DEPENDENT VARIABLE. 211 X(211)
TOLERANCE ,0100
ALL DATA CONSIDERED AS A SINGLE GROUP
MULTIPLE R .9491 STD. ERROR OF EST. 138.3204
MULTIPLE R-SQUARE .9007

ANALYSIS OF VARIANCE

	SUM OF SQUARES	DF	MEAN SQUARE	F RATIO
REGRESSION	3818741.5000	2	1909370.7500	99.777
RESIDUAL	420915.5000	22	19132.5234	

VARIABLE	COEFFICIENT	STD. ERROR	STD. REG COEFF	T	P(2 TAIL)
INTERCEPT	4620.96387				
X(6)	-414.87024	110.94772	-.487	-3.739	.0011
X(9)	-456.92462	119.40984	-.498	-3.827	.0009

De werkelijke (O) en geschatte (P) richtprijs


```
DEPENDENT VARIABLE. . EXPORT.NED. → DWZSL.      47 X(47)
TOLERANCE . . . . . ,0100
ALL DATA CONSIDERED AS A SINGLE GROUP
MULTIPLE R          .5788          STD. ERROR OF EST.      28.3783
MULTIPLE R-SQUARE   .3350
ANALYSIS OF VARIANCE
              SUM OF SQUARES    DF    MEAN SQUARE    F RATIO
REGRESSION       9331.2891         1     9331.2891     11.587
RESIDUAL        18522.4883        23      805.3256
VARIABLE          COEFFICIENT    STD. ERROR          STD. REG          T    P(2 TAIL)
                     COEFF
INTERCEPT       186.81128
X(211)           211          -.04691          .01378          -.579          -3.404          .0024
(RIGHT PRYS-NED)
```

```
DEPENDENT VARIABLE. .EXPORT. NED → FRANKR. 43 X(43)
TOLERANCE . . . . .0100
ALL DATA CONSIDERED AS A SINGLE GROUP
MULTIPLE R .8463 STD. ERROR OF EST. 120.7423
MULTIPLE R-SQUARE .7163

ANALYSIS OF VARIANCE

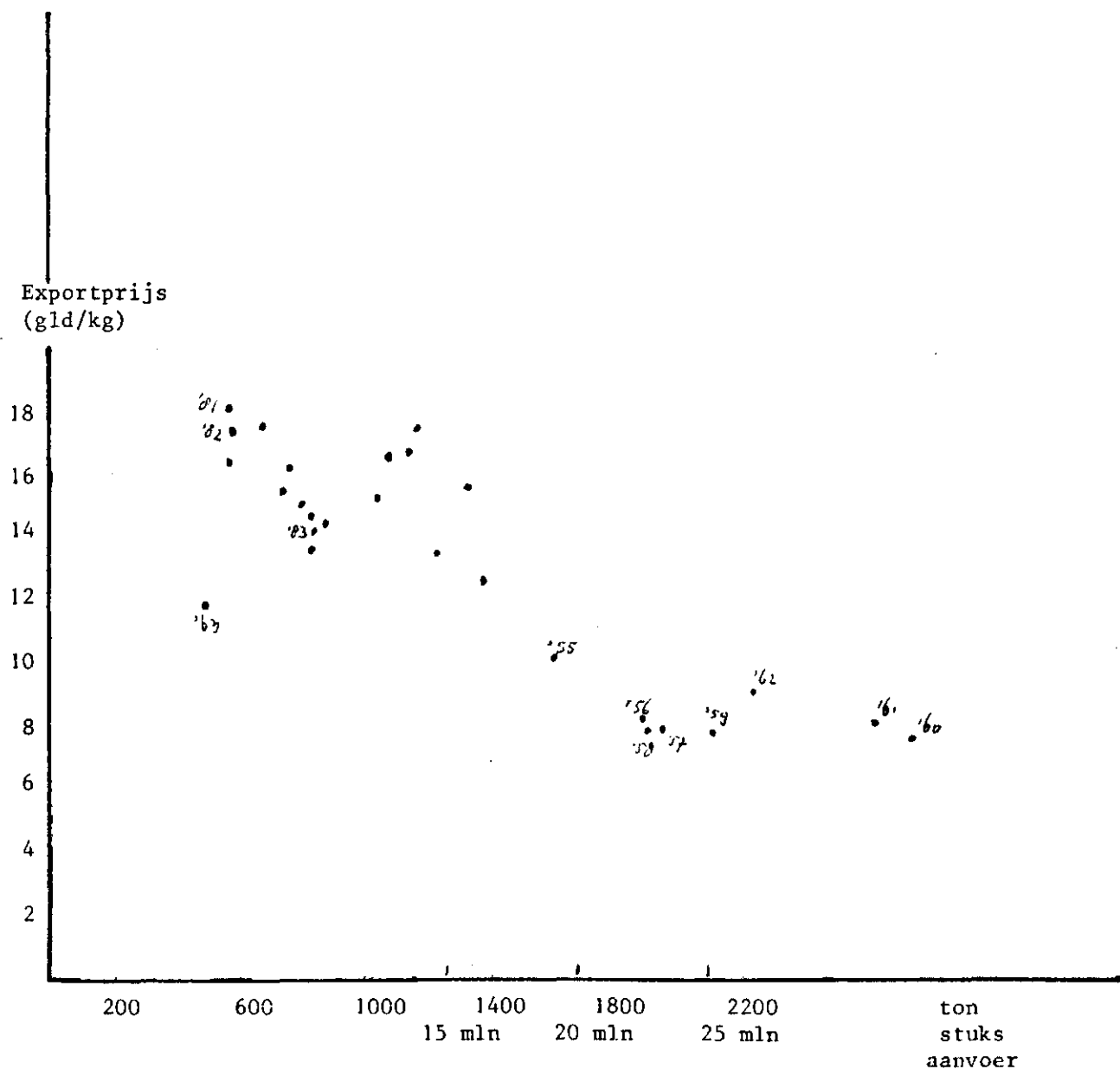
      SUM OF SQUARES    DF    MEAN SQUARE    F RATIO
REGRESSION   809820.0000     2    404910.0000    27.774
RESIDUAL    320731.6875    22     14578.7129

VARIABLE          COEFFICIENT    STD. ERROR        STD. REG         T    P(2 TAIL)
                   COEFF
INTERCEPT       189.68121
X(1)C             1           .02210           .757            6.558           .0000
X(211)           211        -.13914           .05950          -2.318           .0301
```

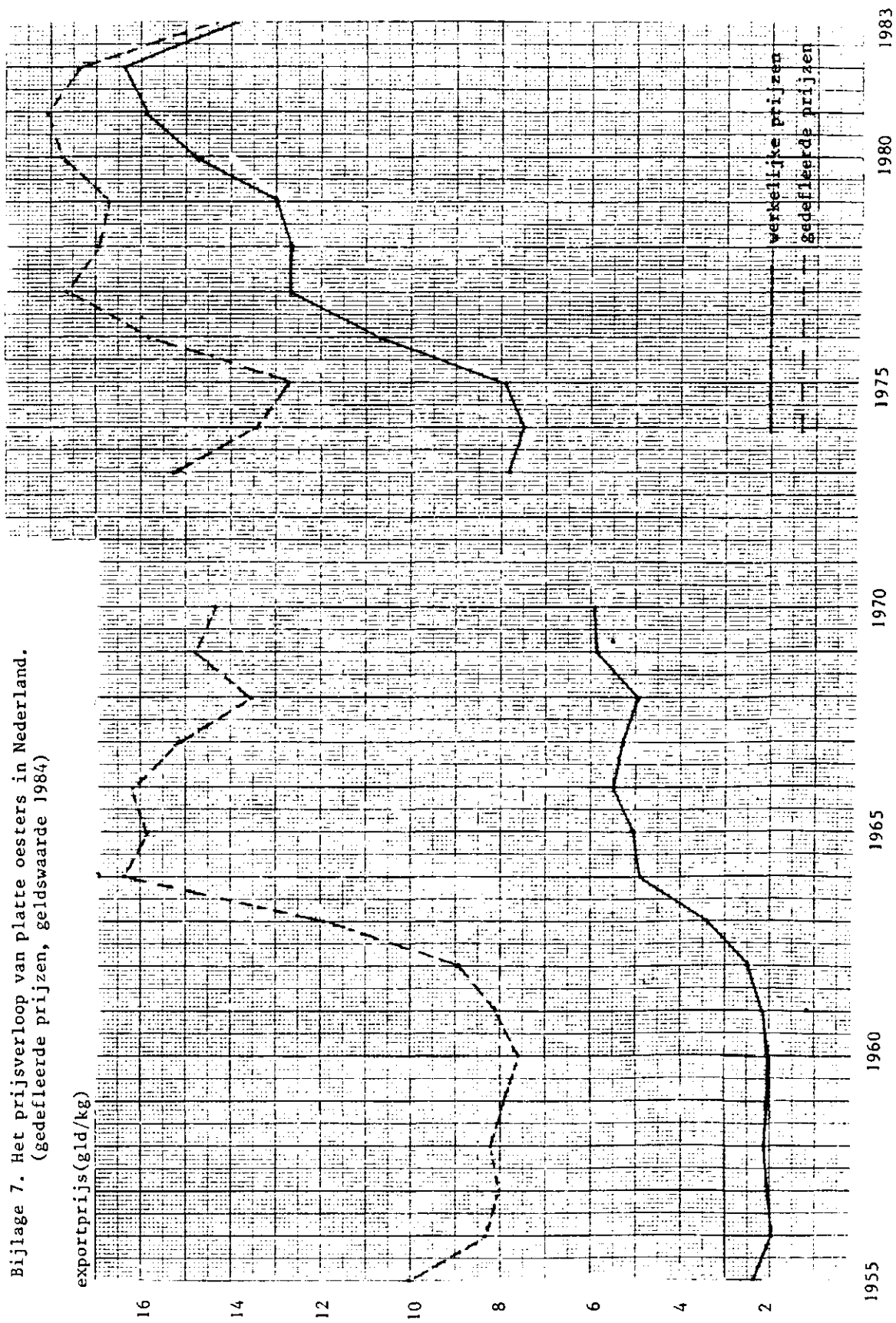
X(1) = AANVOER FRANK.

$X(211) = \text{RICHTPRÜF} - \text{NED.}$

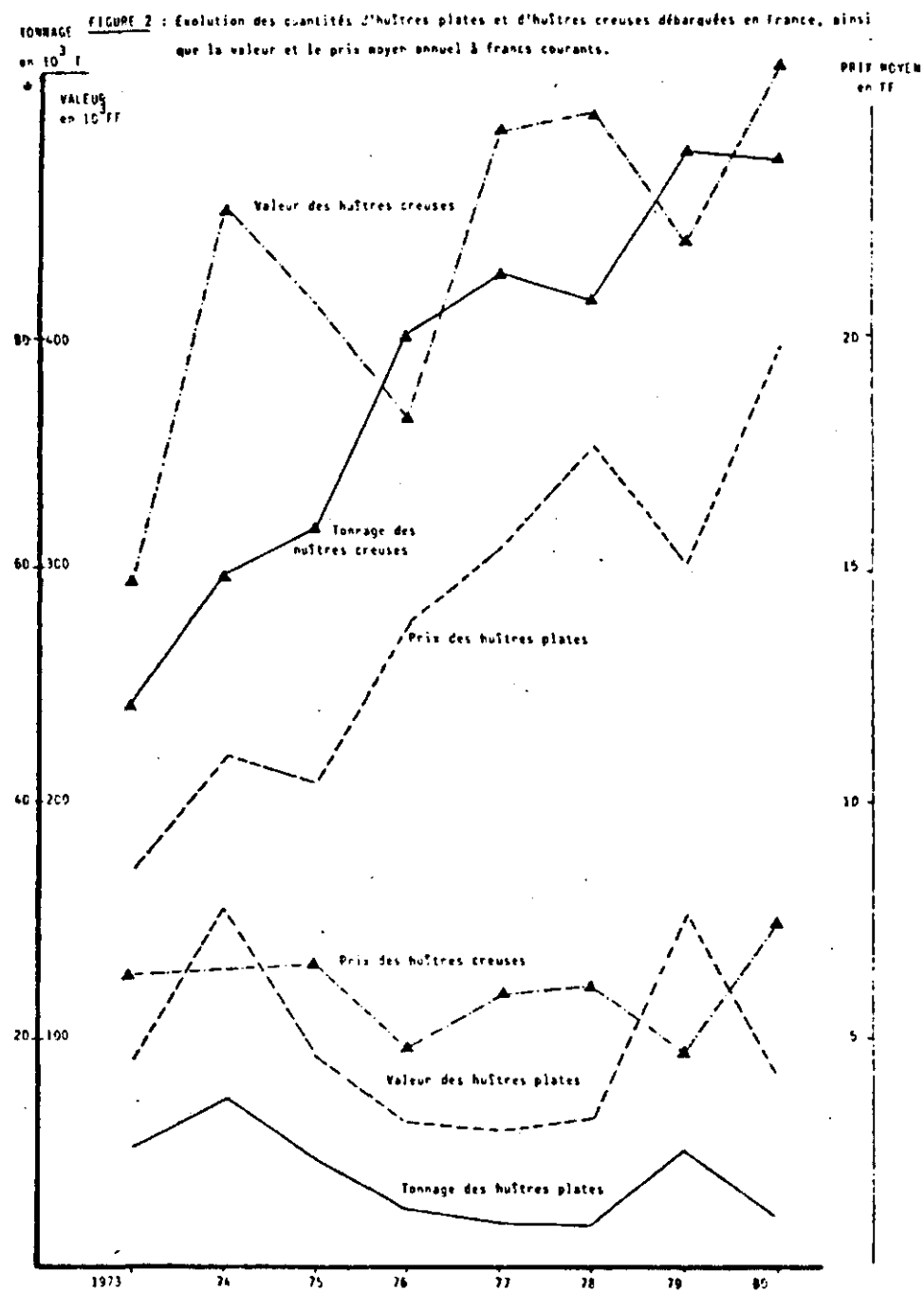
Bijlage 6 (vervolg) De samenhang tussen de aanvoer van platte oesters en de exportprijs in de geldswaarde van 1984 (1955-1983).

Bijlage 7. Het prijsverloop van platte oesters in Nederland.
(gedefleerde prijzen, geldswaarde 1984)

Bijlage 8. Aanvoer en aanvoerprijs van kromme en platte oesters in Frankrijk.

Bijlage 9

Exportprijzen voor het seizoen 1984/1985 te Yerseke

	Gewicht (gram)	Prijs, gld. per 100
6/0 super	> 120	175
6/0	> 100	160
5/0	> 90	145
4/0	> 80	130
3/0	> 70	115
2/0	> 60	100

Bijlage 10. Aanvoeren en prijzen van oesters te Rungis

Aanvoer te Rungis (uit Frankrijk)

	1981	1982	1983
Creuses	4434	4061	4669
Platte (belons)	573	326	301

Bron: Marée te Rungis.

Prijzen te Rungis, 1 oktober 1984, platte oesters

Belons		Platte Zeeuwse oesters	
Aantal en grootte- klasse	Prijs (gld) 1)	Aantal en grootte- klasse	Prijs (gld) 1)
50/000	131	50 - 6/0 super	99
100/00	215	50 - 6/0	91
100/0	186	100 - 5/0	161
100/1	153	100 - 4/0	142
100/2	131	100 - 3/0	131
100/3	115	100 - 2/0	106
100/4	75	100 - 1/0	84

1) Prijs af groothandel

Bron: Marée en groothandel te Rungis.

Prijzen te Rungis, 1 oktober 1984, creuses

Claires			Speciales		
Aantal	Grootteklasse	Prijs (gld) 1)	Aantal	Grootteklasse	Prijs (gld) 1)
100	2	72	100	2	93
100	3	52	100	3	71
100	4	44	100	4	58
100	5	38	100	5	50

1) Prijs af groothandel (+ 25% hoger dan de prijs van de kweker/verzender).

Bron: Marée en groothandel te Rungis.

Bijlage 11. Consumentenprijzen voor oesters

Warenhuis in Brussel (G.B.), in guldens (okt. 1984)

Mandjes van:	12 st	25 st	50 st	Prijs per st (bij 50)
Categorie:				
2/o	21,55	39,80	78,55	1,57
3/o	25,-	46,65	91,10	1,82
4/o	28,95	54,60	107,05	2,14
5/o	33,55	62,60	122,45	2,45

Consumentenprijzen voor kromme oesters

Warenhuis in Brussel (G.B.) in guldens

	Mandje 25 st	Prijs per stuk
Claïres, kleine	15,85	0,63
" , grote	30,10	1,20
Maremmes speciales	-	0,97

Consumentenprijzen in visspeciaalzaak te Brussel

Zeeuwse platte	Prijs per stuk (gld)
2/o	1,94
3/o	2,28
4/o	2,68

Wilde oesters, fines de Zélande 1,14

Consumentenprijzen in warenhuis bij Parijs (creuses)

	Prijs per kg (gld) 1)	Prijs per stuk
Fines de claires	9,80	0,82
La Saint Vaastaise	9,05	0,75
Speciales Normandes	9,80	0,82
Speciales	10,75	0,90

1) In mandjes van 2 kg (+ 24 stuks).